

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra historie

**Historie a současnost Základní
školy v Klenčí pod Čerchovem**

Bakalářská práce

Jarmila Karlovcová

Specializace v pedagogice

Vedoucí práce: PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 30. června 2017

.....

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PaedDr. Naděždě Morávkové Ph.D.
za pomoc a cenné rady.

Obsah

Úvod.....	6
1 Obec Klenčí pod Čerchovem.....	9
1. 1 Historie obce do počátku 20. století.....	9
1.2 Zájem o Chodsko, klenečští rodáci	11
1.2.1 Jindřich Šimon Baar.....	12
1.2.2 Jindřich Jindřich.....	13
1.2.3 Jan Vrba	13
1.3 Pamětihodnosti obce	14
1.3.1 Kostel sv. Martina.....	14
1.3.2 Stará pošta.....	15
1.3.3 Baarovo muzeum	16
1.3.4 Pamětní desky a sochy v obci	18
2 Historie školství v obci Klenčí.....	19
2.1 Školství v obci Klenčí do poloviny 19. století.....	19
2.1.1 Učební osnovy	20
2.1.2 Školní docházka.....	21
2.1.3 Profese učitele.....	22
2.2 Školství v obci Klenčí od 2. poloviny 19. století do roku 1925	23
2.2.1 Učební osnovy	24
2.2.2 Profese učitele.....	25
3 Masarykova základní škola v Klenčí pod Čerchovem.....	27
3.1 Rané dějiny školy (1925–1938).....	27
3.1.1 Co předcházelo výstavbě nové budovy	27
3.1.2 Nová budova	28
3.2 Škola v období okupace a 2. světové války (1938–1945)	30
3.3 Škola v letech 1946–1960.....	32
3.4 Škola v letech 1960–1975.....	33
3.5 Škola v letech 1975–1985.....	35
3.6 Škola v letech 1985–1989.....	38
3.7 Škola v letech 1989–1997.....	39
3.8 Škola v letech 1997–2005.....	43

3.9	Škola od roku 2005 do současnosti	44
3.9.1	Charakteristika školy dle ŠVP	45
3.9.2	Dlouhodobé projekty, zájmové kroužky	45
4	Škola v reflexi pamětníků	47
4.1	Rozhovor s žákyní navštěvující školu v sedmdesátých letech	47
4.2	Rozhovor s žákyní navštěvující školu v devadesátých letech	48
4.3	Rozhovor s bývalou zástupkyní školy a bývalou učitelkou školy	50
4.4	Rozhovor s rodičem žáka studujícího v devadesátých letech klenečskou školu ..	52
4.5	Rozhovor se současnou ředitelkou základní školy	53
	Závěr	55
	Summary	58
	Seznam pramenů a literatura	59
	Přílohy	63

Úvod

"Mé milé městečko Klenčí a celý můj rodný chodský kraj ať žije, vzkvétá a roste ke cti a slávě české vlasti a celého národa československého!"¹

Jindřich Šimon Baar

V roce 1985 jsem se přestěhovala z Rokycan do Klenčí pod Čerchovem, malebné obce na úpatí Českého lesa. Tato chodská obec, ve které v současné době žije přes třináct set obyvatel, se stala velmi rychle mým domovem a je jím již třicet dva let. I přestože jsem se v ní nenarodila a ani moji předci k ní žádný vztah nemají, cítím se za ty roky sama součástí místních tradic a zvyklostí, které jsou pro tuto národopisnou oblast typické. Můj velký obdiv patří též nádherné místní krajině, která si do současné doby zachovala svoji pestrost a divokost. Ke klenečské škole mám osobní vztah – sama jsem v ní vyučovala deset let, navštěvovaly ji též obě moje děti. Právě proto jsem si jako téma své bakalářské práce vybrala historii Základní školy v Klenčí pod Čerchovem. Dalším podnětem pro volbu tohoto tématu byla skutečnost, že doposud není souhrnně o historii základního vzdělávání v Klenčí pod Čerchovem zpracována žádná publikace.

Cílem práce je podat ucelený pohled na historii školství v obci Klenčí pod Čerchovem, která má dle nejstarší kroniky svoji tradici již od roku 1658, a blíže popsat historický vývoj Masarykovy základní školy v Klenčí, budovy slavnostně otevřené roku 1925. Budu se snažit zachytit četné změny, kterými vzdělávání v obci během své historie prošlo. Tyto změny se týkaly především budov, ve kterých výuka probíhala, jejich rekonstrukcí a dále změny, které byly ustanoveny četnými dobovými pedagogickými zákony. Poukážu na nesnadný život učitelů a na problémy, se kterými se museli učitelé potýkat, např. problematiku školní docházkou, slabým materiálním zajištěním, přeplněností tříd, nízkým platovým ohodnocením. Závěr práce bych chtěla obohatit o analýzu rozhovorů s lidmi, kteří jsou se školou v Klenčí pod Čerchovem

---

¹ HOFMEISTEROVÁ, Božena. *Okouzlený milenec Chodska*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988, s. 40.

nějakým způsobem spjati. Konkrétně připojím rozhovor se dvěma žákyněmi, které školu navštěvovaly v různých časových horizontech – v sedmdesátých a devadesátých letech, rozhovor s bývalou zástupkyní ředitele školy a bývalou učitelkou, s rodičem žáka studujícího v devadesátých letech a nakonec rozhovor se současnou ředitelkou školy.

V této práci se zaměřím pouze na historii a současnost školy základní. Školu mateřskou, která je rovněž součástí příspěvkové organizace, budu zmiňovat pouze okrajově, protože k její existenci, vývoji a změnám jsem neshromáždila dostatečné množství podkladových materiálů.

Vycházet budu z různorodých historických pramenů. Jedním z nich se staly Kroniky města Klenčí pod Čerchovem a Kroniky obce Klenčí pod Čerchovem s datacemi 1836–1935, 1951–1978, 1979–1987, 1988–1998. Klenečská kronika z let 1836–1935 je vůbec nejstarším použitým archivním materiálem. Školní kroniky v práci prakticky zmiňovány nejsou, doslovně totiž vycházejí z kronik města. Kronika farnosti, která dokumentuje historii fary a historii obce v letech 1737–1943 nápomocným zdrojem nebyla. Tento dokument byl poničen během požáru fary za druhé světové války. I přestože je dokument zdigitalizován, z historického torza nebylo možno použít žádné informace. Velmi cenný zdroj informací spatřuji ve výročních zprávách, které uceleně zpracovala západočeská archivářka a historička Věra Steinbachová a které byly postupně vydávány ve sbornících Okresního archivu Domažlice. Konkrétně se jedná o výroční zprávy z let 1981, 1983, 1986 a 1987. Tyto podrobné zprávy přehledně a systematicky dokumentují změny ve vývoji školství obce. Dalším zdrojem se staly výroční zprávy a jiné listinné dokumenty, které mi byly poskytnuty vedením klenečské základní školy, např. dokument Stručná historie Masarykovy ZŠ a MŠ v Klenčí pod Čerchovem, který byl zveřejněn k devadesátému výroční otevření hlavní budovy, a připomíná tak velmi stručně základní informace a klíčové mezníky v dějinách školy z let 1925–2015.

Předkládaná práce je členěna do pěti hlavních kapitol. První kapitola seznamuje s obcí Klenčí pod Čerchovem, s její polohou a historií, kulturními památkami a osobnostmi města.

Druhá kapitola je věnována nejstarší historii vzdělávání v obci až do roku 1925, kdy byla postavena současná školní budova.

Třetí kapitola zachycuje období existence Masarykovy základní školy, tedy časový horizont 1925–2017. Pro větší přehlednost je tato kapitola členěna na další podkapitoly, které se blíže věnují specifikům vzdělávání daného období.

Součástí práce jsou také rozhovory s bývalými žáky školy, rodičem žáka studujícího na škole, současnou ředitelkou školy, bývalou zástupkyní a učitelkou.

Přílohy tvoří historické i současné fotografie dokumentující život školy a celé obce.

1 Obec Klenčí pod Čerchovem

Obec Klenčí pod Čerchovem leží na úpatí Českého lesa v nadmořské výšce 440 – 570 metrů.² Nedaleko obce se nachází nejvyšší vrchol Českého lesa Čerchov. V obci žije přibližně 1300 obyvatel.³ Katastrální výměra obce činí 1810 ha a kromě samotné obce Klenčí jsou do obce zahrnuty i místní části Capartice, Černá Řeka a Jindřichova Hora.

Černá Řeka byla založena v roce 1795. Na místě této vsi původně existovalo opevnění. V roce 1839 měla ves 278 obyvatel. V tomto roce zde začala pracovat sklářská huť, kterou založila rodina Zieglerů.

Ves Capartice se původně jmenovala Nepomuk.⁴ Okolo roku 1705 ji založil hrabě Stadion. Bydlely zde především dřevařské rodiny, které zajišťovaly dřevo pro hamry a sklárny.

Osadu Jindřichova Hora nechal založit v roce 1697 Jiří Jindřich Stadion. Důvod založení není znám.

1. 1 Historie obce do počátku 20. století

Přirozenou hranicí Čech byl od počátku raného středověku hustý, neprostupný les s bažinami a močály. Byl knížecím majetkem a bylo zakázáno ho kácet, aby byl ztížen případný vstup nepřítele do země.⁵

Do té doby bylo toto příhraniční území osídleno velmi řídko. Když byl hraniční les kácením ztenčen natolik, že již netvořil vážnou překážku pro vpád nepřátel, bylo nutno vytvořit obranný systém na ochranu země. Tento systém zahrnoval zakládání vesnic a osazování jej obyvatelstvem, které mělo za úkol obcházet hraniční les, zabraňovat škodám a hlídat, zda nedochází k posouvání mezníků hranice, těžbě dřeva a nedovolenému usazování německého obyvatelstva na území českého státu. Obyvatelstvu těchto nově založených vesnic se začalo říkat Chodové.⁶ Chodské obce

---

² Příloha č. 1, 2.

³ *Informace o městysu* [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>>[Cit. 2017-02-16].

⁴ Chodové ves nazývali Caparty – odkazuje na chudobu obyvatelstva ve vsi; capart znamená roztrhané oblečení.

⁵ Klenčí pod Čerchovem. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s.4–5.

⁶ Chody zmiňuje již Dalimil ve své kronice, vzniklé počátkem 14. století. Zmiňuje boje mezi knížetem Břetislavem a Němci. Uvádí: „A kdo by chtěl prchnout snad, nevyvázne bez nehody, bude zabit strážci Chody.“ *Kronika tak řečeného Dalimila*. Praha: Svoboda Praha, 1977, s.81.

byly založeny nejen u Domažlic, ale po celé délce pohoří Český les, tedy i na Tachovsku a Přimdecku. Tachovští a přimdečtí Chodové se poněmčili, proto se v 19. století hovořilo již jen o Chodech domažlických. Na Domažlicku je doloženo 11 chodských vsí – Újezd, Chodov, Klenčí, Postřekov, Draženov, Tlumačov, Mrákov, Stráž, Kýčov, Pocinovice, Chodská Lhota.⁷

V době války bylo úkolem Chodů zasekat les a držet trvalou stráž na hranici. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvo chodských vesnic mělo pro panovníka značný význam, získalo od něj za své služby různé výsady, kterými se lišilo od jiných poddaných.⁸

Klenčí bylo jednou z jedenácti chodských vsí založených na Domažlicku. První písemnou zmínku o obci Klenčí pod Čerchovem nalezneme v privilegii Jana Lucemburského z roku 1325. V této listině jsou uvedena jména všech jedenácti chodských vesnic v okolí města Domažlice. Historie obce je úzce spjata s prvním osidlováním příhraničního území.

Poloha vzniklé obce Klenčí byla čistě strategická – obec byla založena na staré zemské stezce z německého Řezna do Prahy, kudy procházeli hlavně obchodníci. Po této trase probíhalo pravidelné poštovní spojení od roku 1546. V Klenčí tak vznikla poštovní stanice a zájezdní hostinec.

Chodové měli pro panovníka značný vojenský význam, tudíž získávali různé výsady. První privilegium získali v roce 1325 od krále Jana Lucemburského. Poslední privilegium, v pořadí čtyřiaadvacáté, jim bylo uděleno Ludvíkem Jagellonským v roce 1523.⁹

Chodské vesnice byly v 15. století dány panovníkem do zástavy různým vrchnostem. V roce 1630 zástava u Lamingenů přešla v dědičné držení. V roce 1668 bylo definitivně rozhodnuto o pozbytí práv Chodů a bylo jim nařízeno konání povinností jako poddaných, jejich privilegia byla definitivně zrušena.¹⁰

V roce 1680 získala obec od císaře znakové privilegium. O osm let později pak získalo Klenčí další výsady – tři výroční a jeden týdenní trh. Ani tyto odměny však nezabránily následné vzpouře proti Lamingenovi. Odboj začal v roce 1692, kdy

---

⁷ PELANT, Jan. *Města a městečka Západočeského kraje: stručné dějiny, současnost a výběrová bibliografie 129 míst*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988, s. 154.

⁸ *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 4–5.

⁹ ROUBÍK, František – VÁCHAL, Karel. *Boj chodského lidu*. Plzeň: Krajské nakladatelství, 1962, s. 8.

¹⁰ Tamtéž, s. 5–8.

Chodové vyslali k císaři poselstvo, které upozorňovalo na potlačování starých práv, přestali robotovat a platit povinné dávky. Císař nechal chodské vyslance zavřít a originály chodských privilegií zničit. Viníci vzpoury byli potrestáni vězením a Jan Sladký Kozina z Újezda, hlavní vůdce povstání, byl v roce 1695 popraven. Až v roce 1777 vrchnost přinutila Chody, aby svým podpisem potvrdili, že jako ostatní budou pravidelně robotovat a platit dávky.¹¹

V roce 1822 byla postavena nová říšská silnice, která vedla přes Klenčí. Význam této silnice upadl po roce 1861, kdy byla uvedena do provozu železnice Plzeň – Domažlice – Furth. Klenčí se tak ocitlo v ústraní mimo hlavní cesty, ztratilo možnost přivýdělku a městečko zchudlo. V roce 1850 zde byla zřízena četnická stanice, v roce 1870 Měšťanská beseda a roku 1872 záložna. V roce 1881 vypukl v Klenčí požár, během kterého shořelo 62 domů. V roce 1890 bylo v Klenčí zavedeno veřejné osvětlení petrolejovými lucernami. Roku 1910 byla uvedena do provozu železnice z Domažlic do Tachova, která projížděla Klenčím.

1.2 Zájem o Chodsko, klenečští rodáci

Zvýšený zájem o Chodsko a tudíž i o chodské obce vyvolali v polovině 19. století čeští vlastenci, spisovatelé a sběratelé folklóru Karel Jaromír Erben a Božena Němcová. Jejich národopisné práce ukázaly poprvé českému čtenářstvu svéráznost, bohatství chodského kroje a lidu.¹² Karel Jaromír Erben studoval lidové písně, pohádky, nářečí, chodský kroj a jako jeden z prvních také historii. Cenné postřehy týkající se lidových zvyků zaznamenala Božena Němcová. Materiál, jenž se týkal chodské kultury a tradičního života, není uložen pouze ve známých Obrazech z okolí domažlického, ale také v korespondenci Němcové s obyvateli chodských vesnic i odborníky a publicisty.¹³

Velký rozmach etnografického studia se projevil zejména od 60. let 19. století, v této době docházelo k rozvoji krajové žurnalistiky. V listech různého politického zaměření se objevuje větší množství vlastivědných studií, v nichž samozřejmě nechybí

---

¹¹ ROUBÍK, František – VÁCHAL, Karel. *Boj chodského lidu*. Plzeň: Krajské nakladatelství, 1962, s. 132.

¹² FELIX, Emil. *Chodsko v našem písemnictví*. Plzeň: Theodor Mareš, 1940, s. 16.

¹³ *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky v Praze a Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Mladá fronta, 2007. s. 305–307.

ani etnografie či folkloristika.¹⁴ Na sběratelskou činnost Němcové a Erbena navázali znalci lidové kultury J. Wenzig, P. J. Fišer a místní kněží K. J. Hájek, H. Randa, F. Wildman. V 80. letech sbíral v této oblasti národopisný materiál pro své Psohlavce Alois Jirásek, díky kterému se dostala znalost o neohroženém boji Chodů za svobodu do povědomí široké veřejnosti.¹⁵

V 90. letech 19. století se zde začalo rozvíjet národopisné hnutí, které v životě chodského lidu, v jeho rázovité kultuře vidí přímo symbol českého života, obraz staré kultury českého lidu.¹⁶ Na Chodsko přicházejí umělci jako Mikoláš Aleš, který kreslí chodský kroj a Chody, nebo Ludvík Kuba, který zde sbírá chodské písně.

V 19. století se narodili i nejslavnější klenečtí rodáci, Jindřich Šimon Baar a Jan Vrba se věnovali především beletristické tvorbě, Jindřich Jindřich se zajímal o chodský hudební folklór.

1.2.1 Jindřich Šimon Baar

Spisovatel J. Š. Baar se narodil 7. února 1869 v domě u Holubů. Vystudoval gymnázium v Domažlicích a po maturitě nastoupil do kněžského semináře v Praze. Jako kaplan byl dosazen na německou faru na Přimdě, odtud do Spáleného Poříčí, pak do Ořechu a do Únětic. V roce 1919 odešel na vlastní žádost na trvalý odpočinek do Klenčí.

Psal romány, povídky nejen z oblasti Chodska, ale i z kněžského prostředí, v nichž kritizoval i některé stránky církevního zřízení. Většina díla však byla věnována rodnému kraji. Zajímal se o obyčejný, prostý a těžký život Chodů. Mezi jeho nejznámější práce z této oblasti patří povídky *Pro kravičku*, *Poslední soud*, *Hanče*, *Skřivánek* a trilogie *Paní komisarka*, *Osmačtyřicátníci* a *Lůsy*.

Zabýval se i historií a národopisem chodského lidu. Předměty národopisného charakteru, které se mu podařilo získat, můžeme dnes spatřit v jeho muzeu.¹⁷

Jindřich Šimon Baar zemřel 24. října 1925 v Klenčí. Byl pohřben na místním hřbitově.¹⁸ Všechn svůj majetek, autorská práva i jednopatrový dům odkázal obci s přáním, aby po jeho smrti bylo v jeho domě zřízeno muzeum, veřejná knihovna a

---

¹⁴ JÍLEK, Tomáš, (ed.). *Západočeská vlastivěda*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1990, s. 15.

¹⁵ Tamtéž, s. 14–15.

¹⁶ JINDŘICH, Jindřich. *Chodsko*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1956, s. 5.

¹⁷ *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 9.

¹⁸ Příloha č. 3, 4.

čítárna. 17. července 1932 byla na jeho rodném domku odhalena pamětní deska a o rok později byl položen základní kámen k jeho pomníku na Výhledech.

1.2.2 Jindřich Jindřich

Jindřich Jindřich se narodil 5. března 1876 v Klenčí v rodině řídícího učitele a varhaníka Aloise Jindřicha. Po vystudování učitelského ústavu v Soběslavi nastoupil jako učitel v Lhenicích. Brzy odešel do Prahy prohloubit si hudební vzdělání. Byl žákem hudebního skladatele Vítězslava Nováka a Karla Hofmeistera. Vynikl jako skladatel písňových i klavírních skladeb. Jako klavírista doprovázel i pěvkyni Emu Destinovou.

Po návratu do Domažlic v roce 1902 skládal, učil a vedl pěvecký sbor Čerchovan. Také se velmi zajímal o chodský folklór. Sbíral chodské písně a vše, co souviselo s národopisem. Sepsal devítidílný Chodský zpěvník, do kterého zahrnul více než tisíc čtyři sta nápěvů a přes čtyři tisíce textů. Vydal též etnografické dílo Chodsko, které má 26 svazků. Obsahuje chodský slovník a mluvnici, popisuje historii, zvyky a kulturu Chodů.¹⁹

Jindřich Jindřich celou svoji etnografickou sbírku věnoval městu Domažlice i s domem, ve kterém bydlel. Expozice v muzeu Jindřicha Jindřicha v Domažlicích zahrnuje předměty z jeho národopisné sbírky a seznamuje s jeho životem. V roce 1935 se stal členem České akademie věd.

Jindřich Jindřich zemřel 23. října 1967. Je pohřben na klenečském hřbitově.²⁰

1.2.3 Jan Vrba

Spisovatel Jan Vrba se narodil 10. července 1889 v Klenčí. Studoval na domažlickém gymnáziu, ale nedokončil ho. Ve studiích pokračoval na lesnické škole v Jilemnici a na Vysoké škole zemědělské ve Vídni. V roce 1911 se vrátil do Čech, od roku 1919 žil v Domažlicích a věnoval se literatuře.²¹

Pro svoji románovou tvorbu čerpal J. Vrba podněty z rodného Chodska. Známé jsou romány Chodské rebelie, Dolina, Boží mlýny.

Jan Vrba zemřel 28. května 1961 v Domažlicích. Pohřben je v Klenčí.

---

¹⁹ *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 10–12.

²⁰ Příloha č. 5, 6.

²¹ *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 9.

1.3 Pamětihodnosti obce

1.3.1 Kostel sv. Martina

Středověký kostel je v Klenčí prvně připomínán v roce 1481. Předtím byla osada pravděpodobně podřízena faře při kostele U svatých v Domažlicích a v místě dnešního kostele stávala snad jen kaple. Tuto kapli roku 1517 zbořili a zapálili Němci. Nový kostel byl vystavěn pravděpodobně v letech 1555–1558. Původní kostel byl dřevěný, z malby je možno usuzovat, že presbytář byl zděný. Jeho podobu přibližuje kresba F.B. Wenera, jež je datována do roku 1752.²² Zajímavostí je, že kostel byl v roce 1734 zbořen a na jeho místě byl pod patronací Filipa Stadiony stavěn kostel nový, zasvěcený sv. Martinovi.²³

Hrabě Stadion nechal vypracovat plány kostela, které nebyly na venkovské poměry běžné, výsledná stavba, která byla dokončena v roce 1746, působila velmi pompézně. Stavitel kostela není znám. Hrabě Stadion se dokončení práce nedočkal, umírá ještě před dokončením. Roku 1773, 28. srpna v noci, byl kostel vykraden. Lupiči vylomili mříž v sakristii a vnikli do svatyně, kde ukradli velký pacifikál s drahokamy, stříbrnou a pozlacenou monstranci, velký stříbrný kalich a jiné vzácné předměty.²⁴

Roku 1809 udeřil do věže kostela blesk a část kostela byla poničena požárem. V tuto dobu byl kostel na dlouhých 11 let uzavřen.²⁵ Kostel prošel další značnou rekonstrukcí v devatenáctém století, protože v roce 1881 vypukl požár, při kterém shořelo 62 domů, část kostela a přes 500 osob zůstalo bez přístřeší. Obnova proběhla z místních zdrojů ještě v témže roce.

Roku 1923 byla nově omítnuta věž na západní straně, kde bylo už dlouho obnažené zdivo, které větralo a chátralo. Opravena byla též střecha nad kostelní lodí, která byla nově pobita šindelem. V roce 1925 probíhala restaurace vnitřku kostela a nástropních maleb. Opravy provedl architekt Jaroslav Major z Prahy, bývalý mnich

---

²² VONDRAŠOVÁ, Pavlína. *Historie kostela sv. Martina v Klenčí pod Čerchovem*. Klenčí pod Čerchovem: Obecní úřad, 2006, s. 2–4.

²³ Příloha č. 7.

²⁴ VONDRAŠOVÁ, Pavlína. *Historie kostela sv. Martina v Klenčí pod Čerchovem*. Klenčí pod Čerchovem: Obecní úřad, 2006, s. 2–4.

benedikt z Emaus. Na tehdejší poměry se jednalo o opravu mimořádně drahou, náklady činily 23 tisíc korun a byly uhrazeny z darů.²⁶

Od roku 1932–1934 byly opět opravovány vnější věže, okapní žlaby a ciferníky. Dále byl pozlacen hlavní oltář. Práci provedl mistr Boubín z Prahy, oprava oltáře vyšla na třináct tisíc korun. Po roce 1945 byl kostel opravován ještě několikrát. Zřejmě největší oprava byla dokončena v roce 1986.²⁷

S kostelem je úzce spjata i budova klenečské fary,²⁸ jež se nachází přes silnici přímo naproti hlavnímu vstupu do kostela. Právě zde byla sepisována od roku 1737 do roku 1943 Kronika farnosti, která však byla zničena při požáru, jenž vznikl při bombardování během druhé světové války.

1.3.2 Stará pošta

Ojedinělou památkou je budova bývalé klenečské pošty, která obsahovala prostory celnice a zájezdního hostince.²⁹

Pravidelné poštovní spojení probíhalo na zdejší komunikaci již od roku 1546 a to po trase Řezno přes Lesní Mnichov (dnešní Waldmünchen) do Čech – přes Klenci, Horšovský Týn, Stod, Plzeň, Rokycany, Cerhovice, Zdice, Hořelice do Prahy.

Od kterého roku existovala v Klenci poštovní stanice, nevíme. Možná, že již v roce 1566, protože jízdní posel arciknížete Ferdinanda žádal o vyplacení obvyklého poštovního na deset stanic. Poštovní stanice Klenci je poprvé jmenovitě uváděna v roce 1633. Poštovní mapa z konce 17. století ji uvádí pod číslem 38.³⁰

Již v roce 1622 se tato poštovní cesta nazývá „starou“ a Klenci skrze ni nabylo na důležitosti a jmění. První zmínka o klenečském poštmistru je z roku 1612. Byl jím Linhart Leonard Haas a byl také výběřčím cla. Úřadoval v budově, kde se dnes nachází hotel Haltrava. Poté byl zřejmě poštmistrem Jan Seher a po něm Jan Jiří Löw. Po jeho smrti byla prodána pošta s polnostmi a loukami Janu Jiřímu Pachmayerovi. Ten se oženil s vdovu Löwovou a stal se poštmistrem na dědičné poště v Klenci. Poštu po jeho smrti vedl jeho bratr a po něm syn Jana Jiřího Pachmayera, Jan Ludvík. V roce 1805 se

---

²⁷ VONDRÁŠOVÁ, Pavlína. *Historie kostela sv. Martina v Klenci pod Čerchovem*. Klenci pod Čerchovem: Obecní úřad, 2006, s. 4.

²⁸ Příloha č. 11.

²⁹ Příloha č. 9.

³⁰ *Klenci pod Čerchovem: Obec Klenci pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 14–15.

stal poštmistrem Václav Šafránek. Šafránkové byli majiteli pošty až do roku 1921. V období napoleonských válek Klenčím neustále táhla vojska přátelská i nepřátelská, a tak na žádost poštmistra Šafránka vydalo v roce 1805 francouzské vyslanectví ve Vídni klenečské poště dva ochranné listy. Dnes jsou majetkem Poštovního muzea v Praze.

Po smrti Václava Šafránka v roce 1832 se držitelkou pošty stala jeho manželka. O pět let později vše postoupila svému synovi Václavovi. Jeho vedení byl v roce 1861 podřízen i nově zřízený samostatný poštovní úřad v Domažlicích.³¹ Po smrti Václava Šafránka v roce 1900 převzal poštu jeho syn Michael.

Od roku 1808 jezdil přes Klenčí každých 14 dní dostavník, vždy v pátek z Prahy. Od roku 1845 bylo provozováno pravidelné spojení Klenčí – Vídeň, a to celkem čtyřikrát v týdnu. Roku 1861 byla otevřená Česká západní dráha, která převzala poštovní spojení, takže pošta nyní byla převážena po železnici Domažlice – Furth. Klenčí se tak dostalo mimo hlavní cesty a pošta postupně ztrácela na svém významu.³²

Budova staré pošty je také pamětníkem významných návštěv, zejména z dob napoleonských válek, kdy Klenčím ustavičně táhla vojska přátelská i nepřátelská. Roku 1799 tu nocoval slavný ruský generál Suvorov, což připomíná pamětní deska na budově s textem „Zde bydlel ruský generalissimus A.V.SUVOROV 14. 12. 1799 při návratu z Itálie“ a totéž v azbuce.³³ Roku 1815 na poště obědval car Alexandr. S výstavbou železničních tratí začal význam pošt v dosavadní době upadat. Roku 1910 byl zahájen provoz na trati Domažlice – Tachov a význam staré pošty v Klenčí vzal za své. Roku 1921 byl poštovní úřad zestátněn a po nějakém čase opustil i budovu dědičné pošty vůbec.³⁴

1.3.3 Baarovo muzeum

Baarovo muzeum je umístěno na náměstí v čp. 140.³⁵ Patrová budova je pokryta mansardovou střechou a pochází z první poloviny 19. století. Muzeum se nachází v domě, ve kterém spisovatel žil.³⁶

---

³¹ Do roku 1861 existovala v Domažlicích pouze expozitura a poštovní sběrna.

³² *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 13–15.

³³ Příloha č. 10.

³⁴ *Stará pošta* [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>>[Cit. 2017-02-06].

³⁵ Příloha č. 8.

³⁶ *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem*. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 14–15.

Sbírky zde umístěné připomínají život a dílo spisovatele Jindřicha Šimona Baara a v rozmanitých exponátech přibližují chodský národopis. První expozice vznikla v roce 1926, rok po Baarově smrti, ve třech místnostech jeho bytu. Na shromáždění sbírek a Baarovy pozůstalosti se podílel František Teplý, Baarův nejbližší přítel, a Jan Bozděch, klenečský učitel. První průvodkyní v muzeu byla Otýlie Kinštová, Baarova hospodyně. Ta o expozice až do své smrti v roce 1938 pečovala. Po její smrti se expozice nakrátko rozšířila do zbývajících dvou místností patra a správcem sbírek se stal Jan Bozděch, řídící obecní školy v Klenčí. Ten pak tuto funkci vykonával, s výjimkou let německé okupace, až do své smrti.³⁷

Dne 21. 11. 1938, těsně před připojením části Chodska včetně Klenčí k Říši, byly z rozhodnutí Baarova kuratoria (starosta obce, ředitel školy a místní farář) a přátel J. Š. Baara sbírky muzea převezeny do Hlávkovy zámku v Lužanech. V roce 1939 byly sbírky z Hlávkovy zámku převezeny do Chodského hradu – vlastivědného muzea v Domažlicích, protože se při jejich kontrole v Lužanech zjistilo, že jsou nevhodně uloženy. Po vzniku protektorátu nařídilo německé vedení radnice v Klenčí vrátit sbírky zpět a rozhodlo o jejich prodeji. Naštěstí měl švagr bratří Jindřichů (spolužáci a celoživotní přátelé J. Š. Baara), německý učitel, archivář a spisovatel Josef Blau ze sousedního okresu Nýrsko, známé na ministerstvu kultury Říše a ti rozhodnutí klenečské radnice zrušili.³⁸

Po válce (1948) se prostory Baarova domu částečně zrekonstruovaly, sbírky znovu nainstalovaly a památník se opět otevřel návštěvníkům. V roce 1957 byla z budovy vystěhována knihovna s čítárnou, protože prostory už provozu knihovny nestačily. Muzeum tak získalo dvě místnosti v přízemí. Jedna byla věnována klenečskému rodáku a Baarovu příteli Jindřichu Jindřichovi, hudebnímu skladateli, klavírnímu interpretovi, sběrateli a upravovateli chodských písní, autoru osmidílného chodského zpěvníku a národopisné publikace o regionu Chodsko. Druhá místnost byla určena expozici o životě a díle bratrů Thomayerů, rodáků z Trhanova s předky v Klenčí, a významné rodině Tauerů z klenečského mlýna.³⁹

---

³⁷ *Muzeum Jindřicha Šimona Baara* [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>>[Cit. 2017-02-22].

³⁸ Tamtéž.

³⁹ *Muzeum Jindřicha Šimona Baara* [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>>[Cit. 2017-02-26].

V místě Baarova rodného domu čp. 94, při silnici v horní části náměstí je zasazena pamětní deska. Na Výhledech nad Klenčím stojí známý spisovatelův pomník.⁴⁰

1.3.4 Pamětní desky a sochy v obci

Jak již bylo zmíněno, na budově Staré pošty je umístěna pamětní deska, připomínající tažení generála Suvorova. Autorem desky je akademický sochař Bohumil Zvěřina. Tento pražský výtvarník a umělec pobýval na Chodsku v letech 1942–1948 a v Klenči vytvořil ještě pamětní desku Jindřicha Jindřicha, umístěnou na budově obecního úřadu, a pamětní desku Armády USA na počest osvobození, umístěnou taktéž na budově obecního úřadu.

V domě číslo 107 nacházíme pamětní desku matky Jindřicha Šimona Baara, v domě č. 233 pamětní desku věnovanou Janu Vrbovi a v domě č. 21 pamětní desku J. Čejky, zakladatele záložny, ta byla založena v obci roku 1872.

V parku před hostincem U Psutků je umístěna socha Mistra Jana Husa, jejímž autorem je akademický sochař J. Zahoř. Před Baarovým muzeem se nachází socha sv. Jana Nepomuckého. 28. října 1928 byl odhalen v parčíku před farou Pomník padlým v 1. světové válce. Autorem pomníku je profesor Suchmel.⁴¹

---

⁴⁰ *Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem.* Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 14–15.

⁴¹ Tamtéž, s. 13.

2 Historie školství v obci Klenčí

2.1 Školství v obci Klenčí do poloviny 19. století

Obecní kronika města Klenčí, jež má časovou dataci 1836–1935, se ve svém zápise v roce 1925 odkazuje na staré klenečské matriky, které uvádějí, že už v roce 1658 existovala v Klenčí škola a to konkrétně v domě číslo 118. Zápis zmiňuje i učitele té doby a to konkrétně Samuela Felixe a jeho nástupce Kiliana Steinera. Tato škola byla původně jednotřídní.⁴²

Výroční zpráva Okresního archivu v Domažlicích, jež postupně dokumentovala vývoj školství na Domažlicku a Klatovsku, však existenci klenečské školy v 17. století nezmiňuje, uvádí, že až v roce 1778 se začalo vyučovat na farní škole v městečku Klenčí. Tuto školu pak navštěvovaly nejen klenečské děti, ale též žáci z Postřekova, Mlýnce a Capartic. Vznik školy dává autorka výročních zpráv Věra Steinbachová do úzké souvislosti se vznikem Všeobecného školského zákona z roku 1774, který poprvé v historii školství zavedl povinnou školní docházku všech šesti až dvanáctiletých dětí. Pouze těžce nemocným a nevzdělavatelným dětem byla docházka promíjena. Steinbachová uvádí, že před zavedením Všeobecného školského zákona existovaly na panství Kout – Trhanov pouze dvě veřejné školy – v městečku Kdyně s učitelem Janem Fechtnerem a v městečku Všeruby, kde vyučoval Sigmund Bayer. Ke konci 60. let 19. století se počet škol zvýšil na dvacet tři. Ani před vydáním zákona však děti nezůstaly zcela bez vyučování. V některých vesnicích totiž učili děti tzv. pokoutní učitelé. Jednalo se o nevystudované a nevyškolené učitele většinou z řad vojáků.⁴³

V roce 1783 byla v Domažlicích zřízena první dívčí škola. Kromě povinného trivium (čtení, psaní, počítání) byly dívky vyučovány učitelkou také v dovednostech předení, šití a pletení. Děvčata z koutsko – trhanovského panství, tedy i děvčata z Klenčí, měla též příležitost tuto školu navštěvovat. Dle Steinbachové však tuto možnost využívala minimálně, překážkou byla vzdálenost i vysoké školné.

V roce 1792 navštěvovalo školu v Klenčí 238 žáků, z toho 102 děvčat, v roce 1824 pak 293 žáků, z toho 150 děvčat a v roce 1856 167 žáků, z toho 93 děvčat. Úbytek

---

⁴² *Kronika města Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935*, s. 82–83 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

⁴³ STEINBACHOVÁ, Věra. Rozvoj školství na panství Kout – Trhanov na konci 18. století a v první polovině 19. století. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1986*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1987, s. 5–7.

žáků je spojen především se vznikem nových škol v okolí obce Klenčí, např. v Postřekově.⁴⁴

Prvním řídícím učitelem na dvojtřídní obecné škole byl František Eisenhut, který pravidelně přijímal na pomoc mladíky, kteří se chtěli věnovat učitelskému povolání. Tak například působil ve škole Josef Hübner z Ronova a Ondřej Pivoňka z Pece. Oba později pracovali jako učitelé na škole v Trhanově a farní škole v Mrákově. Roku 1793 František Eisenhut onemocněl, v učitelské práci mu vypomáhal František Chaloupka, který učitele Eisenhuta nahradil. Po Chaloupkově smrti řídil školu Jakub Harlas. V roce 1834 byl zde ustanoven učitelem Ondřej Eisenhut, syn bývalého učitele.⁴⁵

2.1.1 Učební osnovy

Škola v Klenčí, stejně jako ostatní školy existující na koutsko – trhanovském panství, byla triviální. To znamenalo, že děti měly zvládnout tzv. trivium – čtení, psaní a počítání. Číst se děti měly naučit ve vyučovacím jazyce texty psané i tištěné. Velká pozornost byla věnována náboženství, které na školách vyučoval katecheta. Byl to farář či kaplan příslušné fary. Žáci měli zvládnout katechismus, biblické dějiny a měli porozumět evangeliu.⁴⁶

Časová dotace vyučování nebyla ve všech školách stejná. Ve školním roce 1824/1825 se na klenečské a koutské škole vyučovalo pět hodin denně, ale např. v Trhanově, Hájku, Všerubech a Nemanicích se vyučovalo denně čtyři hodiny, v Maxově, Spálení, Mrákově, Kdyni, Červeném Dřevě, Chudeníně, Hyršově, Staněticích, Tannabergu a Stráži pak dokonce šest hodin denně. Na všech zmíněných školách probíhalo vyučování dopoledne i odpoledne s polední přestávkou. Tam, kde nastaly problémy s místem, nebo chyběl učitel, bylo přechodně vyučováno jen polodenně. Ve Staněticích byly v roce 1790 vyučovány malé děti od 7 hodin do 10, stejně jako

---

⁴⁴ STEINBACHOVÁ, Věra. Rozvoj školství na panství Kout – Trhanov na konci 18. století a v první polovině 19. století. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1986*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1987, s. 10–12.

⁴⁵ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978. s. 23* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

⁴⁶ STEINBACHOVÁ, Věra. Rozvoj školství na panství Kout – Trhanov na konci 18. století a v první polovině 19. století. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1986*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1987, s. 17.

v Červeném Dřevě. Polodenně se učily i děti v Klenčí v roce 1837 a v Hájku v roce 1845.⁴⁷

Na základě informací použitých ve Výroční zprávě Okresního archivu Domažlice,⁴⁸ dokumentující školský stav do první poloviny 19. století, si můžeme udělat celkem jasný přehled o vyučovaných předmětech a též o časové dotaci jednotlivých předmětů vyučovaných právě v polovině 19. století. Jelikož nemáme informace o vyučovaných předmětech v klenečské škole, uvádíme osnovy domažlické obecné školy. Předpokládáme, že osnovy školy v Klenčí byly obdobné. V první třídě se vyučovalo celkem 23 hodin, z toho tři hodiny náboženství, dvanáct hodin slabikování a čtení písmen z tabulek a slabikáře, čtyři hodiny poznávání písmen z tabulek a čtyři hodiny byly věnovány výuce psaní. Ve druhé třídě se vyučovalo celkem 26 hodin týdně. Náboženství bylo věnováno celkem šest hodin, čtení osm hodin, školním zákonům dvě hodiny, výuce psaní dle pravidel osm hodin a českým diktátům dvě hodiny. Ve třetí třídě se žáci týdně šest hodin věnovali výuce náboženství, jednu hodinu čtení, šest hodin německému a českému pravopisu, hodinu zeměpisu a dějepisu, nově byly zařazeny počty v časové dotaci dvanáct hodin týdně a latina v dotaci čtyř hodin týdně.

Učitelé se nespécializovali na konkrétní vyučovací předmět, vyučovali v přidělené třídě všechny předepsané předměty, vyučovacím jazyky byla vedle češtiny také němčina. Vyučování probíhalo ve dvou pololetních kurzech, v zimním, který začínal 1. listopadu a trval do začátku dubna, a letním, který navazoval na zimní a končil začátkem září. Na konci každého kurzu se konala slavnostní veřejná zkouška.⁴⁹

2.1.2 Školní docházka

Povinnost navštěvovat školu daná Všeobecným školským zákonem z roku 1774 neukládala povinnou docházku pouze dětem od 6 do 12 let, ale též nařizovala starším dětem od 12 do 15 let návštěvu tzv. opakovacích hodin.

Pravidelná docházka však byla velkým problémem, jelikož rodiče ani děti nebyly zvyklé na povinné plnění školních povinností. Školní docházka byla

---

⁴⁷ STEINBACHOVÁ, Věra. Rozvoj školství na panství Kout – Trhanov na konci 18. století a v první polovině 19. století. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1986*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1987, s. 18–23.

⁴⁸ STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství v Domažlicích do roku 1869. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1987*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1988, s. 76.

⁴⁹ Tamtéž, s. 78–82.

klasifikována třemi stupni: pilná, přerušovaná a žádná. V roce 1824 se využívala terminologie docházky do školy pouze termíny – chodí, nechodí. Nepravidelná docházka byla předmětem kritiky již v roce 1785 v Klenčí, kdy z 312 dětí jich do školy řádně chodilo pouze osm. Srovnáme-li údaje o docházce z poloviny osmdesátých let s docházkou v roce 1792, tak k jistému zlepšení došlo. V roce 1792 navštěvovalo školu v Klenčí pilně 12,1 % žáků, 60 % přerušovaně a u 28,3 % byla docházka hodnocena jako žádná.

Postupné snižování absence žáků bylo důsledkem zavedení četných sankcí. Školní docházka byla zaznamenávána učitelem. Ten hlásil absence vrchnostenskému úřadu, kde byly za přítomnosti rodičů projednávány její příčiny. Při prvním jednání byli rodiče vyzváni k nápravě, při dalším jim byl vyměřen trest. Majetní museli zaplatit podle počtu zameškaných dnů dvojnásobné školné, chudí byli trestáni prací. Za čtyřicet zameškaných dnů museli 3 až 4 dny pracovat, např. vozit a štípat dříví na vytápění školy, pomáhali na stavbě silnice z Klenčí do Trhanova.⁵⁰

2.1.3 Profese učitele

Práci učitele směl vykonávat pouze absolvent tzv. preparandie, což byl kurz, který existoval při pražské normální škole. Kandidáti učitelství se mohli cvičit i na vybraných hlavních školách, na normální škole v Praze pak museli být přezkoušeni. Motivačním činitelem učitelské profese bylo dobré materiální zajištění. Věra Steinbachová (1987) podrobně zdokumentovala vývoj učitelských platů. Jako zdroj jí sloužily údaje guberniálních fasí, kde byla výše platů podrobně zaznamenána. Na financování učitele na konci 18. století a první poloviny 19. století se podílelo více společenských a právních složek. Celkovou sumu učitelských platů tvořily následující položky: výnosy ze školních pozemků, desátky, úroky a nadace, příspěvky kostelů a církevních institucí, příspěvky vrchnosti, veřejné fondy, platy obcí a školní peníze.

V roce 1792 plat učitele v Klenčí činil 100 zlatých, což bylo v porovnání s platem učitele na domažlické škole o 17 zlatých více.⁵¹

---

⁵⁰ STEINBACHOVÁ, Věra. Rozvoj školství na panství Kout – Trhanov na konci 18. století a v první polovině 19. století. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1986*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1987, s. 14–18.

⁵¹ STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství v Domažlicích do roku 1869. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1987*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1988, s. 88–91.

2.2 Školství v obci Klenčí od 2. poloviny 19. století do roku 1925

Dle informací obecní kroniky byla původní klenečská školní budova č.p.118 jednotřídní.⁵² Dvojtřídní škola je pak zmiňována od roku 1843. Jednalo se zřejmě o stejnou budovu, jejíž prostor byl rozšířen o novou cihlovou část, která sloužila jako učitelský byt, zbytek budovy byl ponechán v původním stavu.

Roku 1884 byla obcí zakoupena budova číslo 117 od J. Lichmana, jenž zakoupil budovu od lékaře – chirurga bydlícího v Klenčí Andrease Schmici.⁵³ Tato budova byla zprvu upravena na trojtřídní a později na čtyřtřídní.⁵⁴ Existenci obecné trojtřídní školy a její transformaci na čtyřtřídní dokládá Pamětní kniha obecné trojtřídní školy v Klenčí, od školního roku 1901/1902 čtyřtřídní.⁵⁵ Členění škol dle počtu postupných tříd na jednotřídní, dvojtřídní, trojtřídní a vícetřídní bylo nařízeno zákonem z 12. 7. 1869, tento zákon zrušil školy hlavní, triviální a normální.⁵⁶

Školství této doby bylo výrazně ovlivněno soustavou školských reforem a zákonů, které rapidním způsobem ovlivnily vývoj školství v našich zemích. 21. 12. 1867 byla vydána ustanovení o obecných občanských právech, zejména ustanovení o nejvyšším vedení v oboru školství a výchovy. To mělo podle zákona náležet státu. Církev, která měla do té doby ve školství dominantní vliv, se měla nadále starat pouze o výuku náboženství. Dále zákon zdůrazňoval rovné právo všech jazyků ve škole, úřadě i veřejném životě. Zákon z 25. 5. 1868 nařídil, že veškerý dozor nad školstvím se svěří státu a jeho nově utvořeným dohlížejícím orgánům – zemské školní radě a dále okresním a místním radám. Uvedená opatření byla předzvěstí centrálního zákona, který byl vydán 14. 5. 1869. Nejzávažnější ustanovení zákona se týkala účelu a zřizování obecných škol, návštěvy škol, vzdělávání učitelů a jejich právního postavení.

Městečko Klenčí již od roku 1868 nebylo součástí panství Kout – Trhanov, ale začlenilo se do nově vzniklého domažlického okresu, ten se ve sledovaném období rozkládal na ploše 489 km² a obývalo jej 51 980 obyvatel v 83 obcích včetně městečka Klenčí. Vedle většiny českého obyvatelstva zde sídlilo asi 20 % obyvatel německé

---

⁵² Příloha č. 12, 13.

⁵³ Příloha č. 14, 15.

⁵⁴ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. s. 82–84* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-01-26].

⁵⁵ Příloha č. 24.

⁵⁶ STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství na Domažlicku v letech 1869–1918. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1983*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1984, s. 38–39.

národnosti. Většina obyvatel domažlického okresu byla katolického vyznání, nepatrná část (kolem 600 osob) byli izraelité.⁵⁷

Zákon z 25. 5. 1868 nově zřizoval školní okresy, ve kterých působily okresní školní rady, které spravovaly veškeré školní obce. V čele školního okresu stál okresní hejtman, členy rady pak tvořili zástupci náboženské obce, dva zástupci školství, většinou z řad učitelů a nejméně čtyři zástupci obcí náležejících ke školnímu okresu. Okresní školní rada byla volena na šest let. Úkolem školních rad byl dozor nad všemi veřejnými i soukromými školami, dohled při zřizování nových škol, jejich úpravě a rozšiřování, dále dohled a pravidelná kontrola vzdělávání učitelů. Školní rada též vyšetřovala disciplinární přestupky, obsazovala prázdná učitelská místa, pořádala okresní konference učitelů a dohlížela na učitelské knihovny. V průběhu roku 1870 a v následujících letech byly zřizovány jednotlivé místní školní rady ve školních obcích.⁵⁸ V jejich čele stál většinou starosta obce, v níž byla škola umístěna, dále členy tvořil zástupce náboženské obce a zástupci přiškolených obcí. Místní školní rada byla volena na tři roky. Zasedala nejméně jednou za měsíc a pečovala především o správném dodržování školních zákonů, spravovala místní školní fond a školní nadace, dohlížela na školní budovy a jejich zařízení a sledovala docházku dětí do školy.⁵⁹

2.2.1 Učební osnovy

Učební osnovy byly pro všechny školy jednotné a byly stanoveny ministerstvem kultury a vyučování. Žáci se učili tyto předměty: náboženství, čtení, psaní, vyučovací jazyk, počty s měřičstvem, nejsrozumitelnější a nejpotřebnější věci z přírodopisu, přírodopisu, zeměpisu a dějepisu, kreslení, zpěv, tělocvik (ten byl povinný pouze pro chlapce) a ruční práce (ty byly povinné pouze pro dívky). K praktické výuce přírodovědných předmětů a výchově ke zdravé fyzické práci byly využívány školní zahrady. Ty měly rozlohu nejméně 3 ary a skládaly se z několika oddělení – ovocné školky, zelinářského a botanického oddělení.⁶⁰

---

⁵⁷STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství na Domažlicku v letech 1869–1918. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1983*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1984, s. 36–37.

⁵⁸ Příloha č. 23.

⁵⁹STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství na Domažlicku v letech 1869–1918. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1983*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1984, s. 38–39.

⁶⁰ Tamtéž, s. 41–47.

2.2.2 Profese učitele

Dle školského zákona z roku 1869 byl velmi zásadně změněn systém odměňování učitelů, který nově podléhal jednotnému státnímu systému. Příjem učitelů nyní závisel na době, kterou již učitelé vyučovali, a dále na velikosti obce, ve které měla škola sídlo. Podle velikosti obce se příjmy učitelů dělily do pěti tříd, učitelé vyučující na měšťanských školách měli plat vyšší. Učitel vyučující v Praze či obcích, jejichž obyvatelstvo se pohybovalo kolem 30 000, spadal do 1. třídy a pobíral na obecné škole 800 zlatých, na měšťanské škole 900. Do 5. třídy spadal vyučující v obci do 2000 obyvatel, jeho plat pak činil 500 zlatých. K základnímu platu mohly být uděleny ještě přídatky. V žádném případě však již učitelé nesměli vybírat finance u obyvatel či pořádat novoroční koledu.⁶¹

Od sedmdesátých let 19. let se učitelé začali seskupovat do spolků. V roce 1874 byla založena „Domažlicko – kdyňská učitelská jednota Budeč“ se sídlem v Domažlicích a Kdyni. Členem spolku se mohl stát pouze ten, kdo se aktivně věnoval učitelské či vychovatelské profesi. Účelem spolku bylo vzájemné vzdělávání se, vzájemná podpora, hájení školských a učitelských zájmů, hodnocení a doporučování učebních pomůcek, publikací pro učitele i mládež. Spolek dále pomáhal při zřizování školních a obecních knihoven. Spolek pořádal jednou za tři měsíce poradu o pedagogických, didaktických a jiných problémech. V německém školním okrese působil spolek „Deutscher Lehrerverein im Schulbezirk Taus“, jenž byl založen v roce 1889, jeho sídlo bylo v Maxově. Podle stanov z roku 1888 bylo jeho účelem povznesení školství, působení na zdokonalení domácí výchovy, péče o vzdělávání a postavení učitelů. Na rozdíl od českého učitelského spolku nebylo podmínkou členství učitelské povolání. Členy se mohli stát i jiní přátelé školy. Třetím učitelským spolkem na domažlickém okrese byl „Podpůrný spolek učitelstva českého školního okresu domažlického“, jenž byl založen v roce 1898. Sídlo spolku bylo v Domažlicích. Spolek měl podle hmotných prostředků podporovat členy spolku, vdovy a sirotky. Prostředky byly získávány z příspěvků členů, darů příznivců, výtěžků ze spolkových akcí, úroků z rezervního fondu a z úroků ze základního jubilejního fondu. Podmínkou členství bylo učitelské povolání.⁶²

---

⁶¹ STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství na Domažlicku v letech 1869–1918. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1983*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1984, s. 46–48.

⁶² OTCOVSKÝ, Ivan. *Soupis učitelských a školských spolků v Čechách do roku 1900: soupis podle politických okresů z r. 1880*. Praha: Ústav československých a světových dějin ČSAV, 1977. s. 75–77.

Kronika obce Klenčí pod Čerchovem s datací 1951–1978 uvádí přehled ředitelů (tzv. řídících) a učitelů působících na obecné škole v Klenčí do první světové války. Od roku 1791 do roku 1923 působilo ve škole osm řídících, nejdéle z nich působil ve funkci Ondřej Eisenhut (1833–1873), od roku 1791–1914 pak pracovalo na klenečské škole 25 učitelů.

Ve školním archivu Masarykovy základní školy v Klenčí pod Čerchovem se nachází mimo jiné dokument, který informuje o průběhu školního roku 1913–1914.⁶³ Poskytuje informaci o počátku školního roku, počtu žáků v jednotlivých třídách a událostech, které ve školním roce proběhly. Za zajímavé považuji např. Informaci o darech pro chudou školní mládež. Dokument totiž uvádí, že žáci získali od Klubu českých turistů, místní záložny a obce úhrnnou částku 221,70 K, z čehož bylo nakoupeno především oblečení (14 kabátků, 13 kalhotek, 4 ženské šatečky, 5 košilek a 2 páry dřeváčků). Vše bylo rozdáno dětem 24. prosince 1913.

---

⁶³ Příloha č. 25.

3 Masarykova základní škola v Klenčí pod Čerchovem

V roce 1925 byla nově dostavěna budova obecné i měšťanské školy. Právě této budově se budeme věnovat v následující části práce. Vyvstává otázka, co se stalo s budovami, které dříve sloužily jako školní. Opět kronika města v zápise z prosince 1925⁶⁴ informuje o usnesení obecního zastupitelstva, jež na schůzi konané dne 5. prosince 1925 prodalo místní klenečské záložně nejstarší budovy školní za celkový obnos ve výši 30 000 Kč.

3.1 Rané dějiny školy (1925–1938)

3.1.1 Co předcházelo výstavbě nové budovy

V roce 1924 bylo rozhodnuto o zřízení nové školní budovy obecné a měšťanské školy. O zřízení školy je záznam v Kronice města, jež má dataci 1836–1935.

„Školství v milém našem městečku učinilo letos v roce 1923 dost důležitý krok kupředu. Zdejší obec totiž rozhodla se po zralé úvaze zříditi a vydržovati občanskou školu smíšenou, tedy pro dívky a hochy, a postaviti novou školní budovu, ve které by nalezla přístřeší nejen nová škola občanská, ale i zdejší čtyřtřídní škola obecná.“⁶⁵

Kronika dále uvádí, že důvodem tohoto rozhodnutí je nutnost šířit v kraji pokrok a vzdělání, přičemž nejbližší měšťanské (občanské) školy jsou v Domažlicích (jedna pro chlapce, druhá pro dívky). Tyto školy dle záznamu v kronice neradi přijímají venkovské žáky a žákyně, vymáhají na nich značné poplatky. Ve školním roce 1924/1925 navštěvovalo měšťanské školy (dívčí i chlapecké) celkem 30 dětí, které se ráno dopravují vlakem, zpátky však chodí pěšky. Dále stavba nové měšťanské školy byla podpořena faktem, že každá inspekce školního i zemského inspektora vytýkala stávajícím klenečským školním třídám vlhkost, malý prostor, nedostatečné osvětlení, špatně umístěné záchody, úzké chodby a dřevěné schody. Právě z těchto důvodů byla

---

⁶⁴Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. s. 109 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-11-20].

⁶⁵Tamtéž, s. 67.

obec vyzvána, aby postavila novou, účelnou budovu. Příslušné plány a rozpočet sestavil domažlický architekt Karel Schröpfer, za práci mu obec vyplatila honorář ve výši 28 tisíc korun.⁶⁶ Na schůzi obecního zastupitelstva bylo dále rozhodnuto, že rozpočet stavby, jeden milion korun, budou mimo klenečskou obec hradit také obce okolní – Postřekov a Chodov.

9. června 1924 pořádalo Klenčí slavnost Kladení základního kamene ke stavbě obecné a měšťanské školy.⁶⁷ Byl vytvořen pamětní list, na který se účastníci slavnosti podepsali. List obsahoval informace o stavbě budovy a také popis dosavadní čtyřtřídní obecné školy. Právě tento dokument poskytuje informace o posledním školním roce, pedagogickém sboru i počtu dětí obecné školy ve staré budově. První třídu navštěvovalo 10 hochů a 12 dívek, druhou 28 hochů a 28 dívek, třetí třídu 31 hochů a 31 dívek a čtvrtou 22 hochů a 42 dívek. Pedagogický sbor byl složen ze čtyř třídních učitelů (Jana Randy, Jana Bozděcha, Jana Karla a Silvie Merglové), faráře Františka Vošty, který žáky vzdělával katolickému náboženství a učitelky ženských ručních prací Karly Randové.⁶⁸ Pamětní list byl umístěn do pouzdra, jež bylo vloženo do dutiny v žulovém kameni. Tento kámen se nalézá na vnějším rohu po levé straně hlavního vchodu do školní budovy směrem od silnice.

Ze zprávy Městského úřadu v Klenčí, jež je dokumentována v kronice města, se dozvídáme, že již v roce 1924 chtěli zastupitelé otevřít občanskou školu první třídou. V zápisech konaných 1. a 2. července se však přihlásilo tolik dětí, že bylo rozhodnuto otevřít hned 1. i 2. třídu občanské školy a obecní zredukovati na trojtřídní.⁶⁹ Prozatímním ředitelem byl jmenován Josef Abraham, dosavadní oborový učitel na měšťanské škole v Domažlicích.

3.1.2 Nová budova

Nová školní budova obecné a měšťanské školy byla slavnostně otevřena 13. září roku 1925.⁷⁰ Stejně jako mnohé školy postavené v období první republiky nesla název po úřadujícím prezidentovi T. G. Masarykovi. Ředitelem školy se stal Bohuslav Liška.

---

⁶⁶ Příloha č. 28.

⁶⁷ Příloha č. 26.

⁶⁸ Příloha č. 27.

⁶⁹ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. s. 76* [Online]. Dostupné z: <http://www.portafontium.eu/> [Cit. 2017-11-20].

⁷⁰ Příloha č. 18.

Slavnostní zahájení je velmi podrobně popsáno v kronice města:

Školní děti se shromáždily u staré školní budovy č. 117, se kterou se rozloučily a nastoupily pochod k radnici, kde je očekávaly místní spolky a hudba. Průvod ubíral se pak k nové školní budově. Starosta obce Josef Mates uvítal hosty, vylíčil krátce historii školství v Klenčí a poděkoval všem, kteří pomocnou rukou přispěli k postavení této budovy. Pak ujal se slova slavnostního řečník a spisovatel Jan Vrba, po něm rada okresní politické správy v Domažlicích J. Faltis, okresní inspektor Alois Křikava a jako poslední ředitel školy Bohuslav Liška. Po zapění naší národní hymny vstoupili přítomní do budovy školní, tu si prohlédli a zapsali se do pamětní knihy.⁷¹

Náklady na výstavbu a vybavení školy se vyšplhaly na 1 037 804 Kč. Školní budova byla postavena za 772 997 Kč, ředitelův dům pak 90 000 Kč, ústřední topení vyšlo na 100 000 Kč, truhlářské práce na 45 807 Kč a ostatní nutné úpravy na 29 000 Kč.⁷²

Od 15. září 1925 se v budově začalo vyučovat. Zatímco obecná škola byla určena výhradně pro žáky bydlící v obci Klenčí, měšťanskou školu navštěvovali i žáci z nejbližších obcí, a to konkrétně z Capartic, Černé Řeky, Dílů, Haselbachu, Chodova, Pece pod Čerchovem, Postřekova a Trhanova. Obecnou školu navštěvovalo tedy celkem 113 dětí, z toho první třídu 20 dětí, druhou třídu 38 dětí a třetí třídu 55 dětí. Měšťanskou školu navštěvovalo celkem 185 žáků. První třídu 84 žáků, druhou 53 žáků a třetí 48 žáků. Ve škole působil ředitel, 7 pedagogů – Jan Randa, Jan Bozděch, Přibyslava Bozděchová, Jan Karel, Marie Shrbená, Václav Hermann, Anežka Královcová a kacheta František Vošta.

Díky fungování a především financování místní školní rady, jejímiž členy byli Josef Knop, Jiří Thomajer, Josef Mates, M. Heidler, Antonín Beer, Karel Heindl, Jan Randa, Jan Bozděch a Jan Karel, byla škola postupně vybavována potřebným nábytkem i pomůckami.⁷³

Ve středu 25. května 1929 navštívila měšťáčko Klenčí i školní budovu dcera úřadujícího prezidenta Alice Masaryková, jež v tu dobu zastávala funkci předsedkyně

---

⁷¹ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. s. 107* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-11-25].

⁷² Příloha č. 29.

⁷³ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. s. 109* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-11-25].

Československého červeného kříže. Odpoledne měla ve škole přednášku na téma Zdraví – největší poklad.

Ve školním roce 1929/1930 navštěvovalo obecnou školu 139 dětí, školu měšťanskou 72 dětí. Nově zřízenou živnostenskou školu pak celkem 83 učňů.

Od roku 1932 začala fungovat školní jídelna. Vařilo se pro přihlášené děti především z potravin a financí, které získala škola v různých sbírkách či jiných dobročinných akcích. Ve stejném roce byl do budovy zaveden vodovod. Důvod jeho stavby dokumentuje kronika takto:

Jelikož v obci Klenčí vypukl již ve dvou obdobích břišní tyfus, usneslo se obecné zastupitelstvo ke stavbě řádného vodovodu.⁷⁴

3.2 Škola v období okupace a 2. světové války (1938–1945)

Roku 1938 připadla obecná škola Klenčí (stejně jako obecné školy na Babyloně, v České Kubici, Chodově, Novém Postřekově, Peci pod Čerchovem, Starém Postřekově a Trhanově) k Velkoněmecké říši. Bylo na ně tedy pohlíženo jako na školy německé, ačkoliv do roku 1938 byly součástí českého školního okresu Domažlice. Měšťanská škola v Klenčí byla v roce 1938 zrušena. Dokument z archivu klenečské školy⁷⁵ uvádí, že 24. listopadu 1938 bylo ze školní budovy odvezeno několik předmětů – busta prezidenta Masaryka, obrazy prezidenta Beneše, prapory, kroniky i školní tělocvičné nářadí. Všechny věci byly umístěny v kabinetu chlapecké školy v Domažlicích. Dokument dále informuje že se při stěhování ztratila školní kronika, která i přes usilovné pátrání nebyla nalezena.

1. září 1938 se stal novým ředitelem obecné školy Bohumír Hach, který svoji funkci zastával dva roky, v roce 1940 byl řízením školy pověřen Jan Bozděch, toho záhy postupně ve vedení školy vystřídali Němci Anton Biebel a Fritz Alferi. Čeští učitelé byli postupně německými úřady propouštěni, na jejich místo nastoupily německé

---

⁷⁴Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. s. 117 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-11-25].

⁷⁵ Příloha č. 30.

učitelky. Zpočátku se v obecné škole vyučovalo česky, postupně se však zaváděla němčina. Ta se stala jediným vyučovacím jazykem v roce 1940.⁷⁶

Na sklonku války bylo pět budov měšťanských škol a třicet budov obecných škol domažlického okresu zabráno pro německé vojsko a uprchlíky. Konkrétně v listopadu 1944 se z klenečské školní budovy stala německá polní nemocnice, tzv. vojenský lazaret. Vyučování bylo citelně narušeno, vyučovalo se pouze dopoledne. Při bombardování v dubnu 1945 byla budova poškozena.

Obnově školství se pozornost věnovala již od prvních poválečných dnů. Rada okresního národního výboru v Domažlicích již totiž 18. 5. 1945 rozhodla o tom, že vyučování začne ihned po vybílání a vydesinfikování tříd. Na základě tohoto rozhodnutí vyzval Okresní školní výbor Domažlice školské pracovníky, aby neprodleně zahájili vyučování. Učitelé, proti kterým nebylo námitek ze strany národních výborů, se vraceli na svá služební místa. V místech bývalých německých škol převzali budovy a inventář nejbližší správci českých škol. V Klenčí tuto funkci zastával nový ředitel školy Bohumír Hach, který ve škole funkci ředitele již zastával. Organizací školství v domažlickém školním okrese byl pověřen okresní školní inspektor, který v dohodě s okresním národním výborem též zajistil obnovu zrušených českých škol. Likvidací budov, majetku a inventáře bývalých německých škol byli pověřováni tzv. likvidátoři. V domažlickém školním okrese byl touto funkcí pověřen likvidátor Václav Falk.

Již na počátku května se začínali do Klenčí vracet předváleční učitelé. Kvůli špatnému stavu budovy se vyučovalo v budově továrny a na radnici. Školní rok 1944/1945 byl prodloužen do 19. července 1945. Učitelé si pro přechodnou dobu upravovali učební osnovy, ve kterých platila výrazná časová dotace českého jazyka, literatury, zeměpisu, dějepisu a vlastivědy. Nově se do škol zaváděl též ruský jazyk, děti měly do konce školního roku zvládnout azbuku.⁷⁷

Od roku 1945 byl ředitelem školy již zmíněný Bohumír Hach. Na obecné škole pracovali tito učitelé: Josef März, Josef Mašek, Karla Růžková. Na měšťanské škole pak Příbyslava Bozděchová, Vlasta Hachová, Jaroslava Reifová, Věra Weberová a Anna Hájková.⁷⁸

---

⁷⁶ STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství na Domažlicku po roce 1945. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1981*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1982, s. 38–39.

⁷⁷ STEINBACHOVÁ, Věra. Vývoj školství na Domažlicku po roce 1945. In: *Výroční zpráva Okresního archivu Domažlice za rok 1981*. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1982, s. 17–25.

⁷⁸ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978*. s. 193 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

3.3 Škola v letech 1946–1960

Školní rok 1945/1946 byl zahájen později. Prostory školy totiž nebyly ještě opraveny a uklizeny. Zajímavé je, že ještě na podzim byla některá okna tříd nezasklená, pouze zakryta lepenkou. 1. října 1945 byla zřízena v přízemí školy mateřská škola.

V roce 1946 proběhla změna v měšťanské škole. Do tohoto roku byli v jedné třídě vzdělávání hoši i děvčata, od dubna roku 1946 však došlo k rozdělení ročníků dle pohlaví, jedna pro chlapce, druhá pro děvčata.⁷⁹ Součástí výuky se postupně stávaly různé oslavy a besídky, promítání filmů, sběr surovin (léčivých rostlin, odpadu), chmelové brigády. Byly organizovány lyžařské kurzy i jiné sportovní soutěže. Na konci školních roků se pravidelně pořádaly výlety do okolí, soutěžní odpoledne a závody.

V roce 1946 obohatili pedagogický sbor Jindřich Hála a Jindřich Pabián. V dalších letech zde pak vyučovali Jiřina Schleisová, Miloslava Bílková, Anna Pabianová, M. Sutorová, Josef Kapic, Josef Novotný a Marie Rádlová. V roce 1952 byl dosavadní ředitel Bohumil Hach přeložen na učitelské místo do Domažlic a na jeho místo byl dosazen Václav Holub, který před tím působil jako ředitel školy v Černíkově. Několik učitelů bylo přeloženo na jiné školy v domažlickém okrese. Jindřich Hála byl ustanoven ředitelem školy v Černíkově. Na škole v Klenčí zůstali pouze Anna Hájková, Josef Kapic, Marie Rádlová a Jaroslava Reifová.⁸⁰

S novým školským zákonem, jež vešel v platnost 1. září 1948, došlo ke změně názvu škol. Škola národní nahradila terminologicky školu obecnou a název měšťanská škola byl změněn na střední školu.

12. října 1950 byla na střední škole založena pionýrská skupina. 1. listopadu 1950 se stal ředitelem národní školy učitel Josef März, střední školu do roku 1952 řídil Bohumír Hach, kterého v roce 1952 nahradil Václav Holub. 1. srpna 1958 ho pak nahradil ředitel Jindřich Hála.

V roce 1953 se změnil název školy na osmiletou střední školu.⁸¹

V padesátých letech mohli žáci navštěvovat především tři výchovně–vzdělávací kroužky – mičurinský kroužek, který se věnoval pěstování kukuřice, slunečnice, okurek

---

⁷⁹ Stručná historie Masarykovy ZŠ a MŠ v Klenčí pod Čerchovem, zdroj: archiv školy, nestránkováno.

⁸⁰ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978. s. 193* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-01].

⁸¹ Stručná historie Masarykovy ZŠ a MŠ v Klenčí pod Čerchovem, zdroj: archiv školy, nestránkováno.

a květin, dále technický kroužek, jehož součástí byla i manuální práce v klenečských továrních dílnách, a národopisný kroužek, který se věnoval především zeměpisu a kultuře dané oblasti. Žáci navštěvující národopisný kroužek vystupovali na různých místních akcích, dokonce i na oblíbených Chodských slavnostech. Několikrát do roka byla pořádána soutěž v čistotě, soutěž v docházce či soutěž mladých hospodářů. Žáci všech ročníků nacvičovali vystoupení na spartakiádu.

3.4 Škola v letech 1960–1975

Od 1. září 1961 se dosavadní osmiletá střední škola přejmenovala na základní devítiletou školu. Skládala se z nižšího neboli prvního stupně a vyššího čili druhého stupně. Kvůli vysokému počtu žáků a malému počtu tříd je zavedeno střídavé vyučování – 1. a 2. ročník dopoledne, 3. a 4. odpoledne. Mateřská škola se přestěhovala ze staré školy do nové budovy. Do staré budovy byly umístěny tři ročníky nižšího stupně.

Protestovalo se, ale protesty byly marné, jiné řešení nebylo a s penězi na rozšíření školy je to také špatné.⁸²

Nižší stupeň základní devítileté školy měl od roku 1965 5 ročníků ve všech třídách. Tento nárůst byl ovlivněn zrušením školy na Černé Řece, proto žáci z Capartic, Černé Řeky a Jindřichovy Hory dojížděli od roku 1967 do školy v Klenčí. V dalším roce bylo rozhodnuto, že do 5. ročníku budou chodit i žáci z Nemanic a Dílů. Vyšší stupeň, 6. – 9. ročník, měl 2 – 3 třídy v jednotlivých ročnících.

V roce 1963 byla za pomoci rodičů a brigádníků přistavěna školní jídelna, která zahájila pravidelnou činnost.

Neuspokojivá je také situace ve školní kuchyni a jídelně. Kuchyně je malá a jídelna vlastně žádná není. Děti jí na chodbě u kuchyně v suterénu školní budovy. Tato

---

⁸² *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978. s. 104* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-18].

*situace bude vyřešena přístavbou jídelny na školním dvoře. Přístavbu provedou brigádnickou prací rodiče dětí.*⁸³

V lednu roku 1964 po dokončení přestěhování mateřské školy do nové budovy byly v jejích dosavadních prostorách provedeny nejnútnejší úpravy, aby sem mohly být přestěhovány ročníky z budovy základní devítileté školy. Tak bylo konečně zrušeno dvousměnné vyučování.⁸⁴

V letech 1960–63 na škole vyučovali: Bohumil Kraus, Vlasta Suchanová, Anna Řezníčková, Eva Langmajerová, Dana Kůželková, Prokop Holý, Jarmila Kučerová, Jindřiška Šuchová, Hana Krylová, Anna Reschová, Eva Urbanová, Marie Kociánová, Vlasta Hrušková, Jaroslava Voldřichová. Vzhledem ke stálému nedostatku bytů v Klenci byla škola obsazována většinou mladými začínajícími učiteli, kteří po roce většinou žádali o přeložení blíže k rodičům. V roce 1962 nastoupili František Novák, Jaroslav Královec, Petr Faschingbauer, Marie Velikovská.

V roce 1962 byla při škole zřízena družina mládeže, kde působila Hedvika Hálová, manželka ředitele školy. Zástupce ředitele školy Vladimír Kortus byl v roce 1962 přeložen na stavební průmyslovou školu v Domažlicích a zástupcem ředitele školy byl jmenován Josef Kulík.

Ve školním roce 1964/65 měla škola 19 učitelkých sil, 13 tříd a 398 žáků, z nichž byly dvě třetiny z okolních obcí. Škola byla obsazena následovně: ředitelem školy byl stále Jindřich Hála, zástupcem pak již výše zmíněný Josef Kulík, na nižším stupni vyučovali Hedvika Hálová, Hedvika Prchalová a Václav Sladký. Na vyšším stupni vyučovali Jana Holečková, M. Slachová, M. Blažek, Pavla Mašková, Marcela Tichá, Vlasta Nováková, Marie Švecová, Libuše Bartošová, M. Šizlinková, Jindra Šuchová, Anna Hájková, Bohumil Kraus, Jaroslav Kraus a František Novák. V listopadu 1964 následkem vážného onemocnění odešel na dlouhodobé léčení učitel Bohumil Kraus, na jeho místo byl dosazen učitel Jiří Hrbáček.⁸⁵

V rámci výuky pracovních činností využívali žáci školy též školní dílnu, ta byla umístěna v prostorech soukromého domu pana doktora Bozděcha.

---

⁸³ *Kronika obce Klenci pod Čerchovem: 1951–1978. s. 104* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-23].

⁸⁴ Tamtéž, s. 175.

⁸⁵ Tamtéž, s. 193–195.

Kronika města uvádí, že v roce 1967 bylo vydáno téměř 50 000 Kčs na nutné opravy.⁸⁶

Žáci mohli navštěvovat lidovou školu umění, která měla celkem devět ročníků. Z budovy školy se přestěhovala v roce 1970 do budovy Staré pošty. Velký úspěch sklízel pěvecký soubor pod vedením Jany Hojdové. Zvítězil v okresním i krajském kole, zaznamenal mnoho účastí v celonárodním kole ve zpěvu.

Ve školním roce 1975/76 navštěvovalo školu celkem 314 dětí. Učilo zde celkem 16 učitelů, z nich 10 bydlelo přímo v Klenčí, 6 dojíždělo. Náklady na školní provoz (mimo platů) činily v roce 1975 celkem 60 745,63 Kčs. Z toho údržba stála 16 620,80 Kčs. Školní jídelna připravovala průměrně denně 320 obědů, za rok to bylo celkem 59 887 obědů.⁸⁷

3.5 Škola v letech 1975–1985

V sobotu 22. května 1976 byla uspořádána v Klenčí a v Chodově oslava 50ti let „nové“ školy z r. 1925 (tehdy měšťanské školy), včetně setkání absolventů. Dopoledne byl den otevřených dveří klenečské školy. Byla otevřena pěkná výstavka, zachycující celých 50 let života školy i s fotografiemi všech školních ročníků. Odpoledne pak byl v kulturním domě uspořádán slavnostní kulturní program pod názvem „Sami sobě“, kde vystoupily soubory, skupiny a sólisté z řad dřívějších i současných žáků klenečské školy. O historii, současnosti i budoucnosti školy v Klenčí promluvil ředitel školy Jindřich Hála. Ve dvouhodinovém pásmu pak vystoupily různé národopisné soubory z Postřekova i Klenčí. Večer se pak konala taneční zábava.⁸⁸

1. září 1976 se stal ředitelem školy Jiří Stoklasa. Hned v prvním roce svého ředitelování stál u přístavby a generální opravy školní budovy.⁸⁹ Ta se konkrétně začala realizovat v roce 1978, rekonstrukce měla být dokončena v roce 1981.

Mezi plánované opravy patřily rozvod vody a tepla, výměna oken, střechy, elektroinstalace.⁹⁰ Na to bylo uvolněno 500 000 Kčs.⁹¹

---

⁸⁶ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978. s. 235* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-01-07].

⁸⁷ Tamtéž, s. 266.

⁸⁸ Tamtéž, s. 274.

⁸⁹ Příloha č. 31, 32, 33, 34.

⁹⁰ Příloha č. 35.

⁹¹ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978. s. 266* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-01-08].

Během oprav se rapidně změnil také provoz vyučování. Výuka žáků vyššího stupně probíhala v budově Charity (staré školy), na Staré poště⁹² a v Kampeličce (dnes již tato budova neexistuje). Učitelé museli přecházet z různých budov, což však nemělo vliv na výuku. Školní jídelna byla přestěhována do jídelny JZD, zde se stravovali žáci i učitelé. Žáci nižšího stupně a školní družina se přemístila do staré školy v Nemanicích. Učitelky se všemi dětmi denně dojížděly autobusem. V těchto podmínkách se vyučovalo tři školní roky.

Nově zrekonstruovaná budova byla otevřena 1. září 1981, je však nutno zmínit, že dvě třídy nižšího stupně, školní družina i dílna byly stále umístěny v budově Charity.

Přesně podle plánovaného termínu tj. 1. září 1981 bylo zahájeno vyučování v krásných nových prostorách stávající budovy, jejíž rekonstrukci provedl ve vzorné kvalitě Okresní stavební podnik v Domažlicích nákladem 4 miliony korun, podle projektu jeho pracovníka Josefa Hojdy z Klenčí. Škola má 11 tříd a 1 posluchárnu, krásnou školní kuchyň a jídelnu, tělocvičnu se šatnou a umývárnu. Dále nová okna, dveře, dlažby, obklady, kanalizace, voda, elektrika, zcela přestavěná kotelna s novým kotlem a rozvodem páry, nově řešený hlavní vchod do suterénu, nové šatny, moderní osvětlovací tělesa. Má odpovídající sborovnu a ředitelnu, 2 přistavěné třídy a jídelnu, zcela novou střechu a fasádu. Má také zcela nové vybavení a zařízení všech tříd, které dodal Odbor školství ONV.⁹³

V neděli 6. září 1981 byla uspořádána slavnost k otevření zrekonstruované školy.

Žáci se účastní různých sportovních, matematických, jazykových i dějepisných soutěží. Velkou tradici má soutěž Mladý zdravotník. Školu reprezentuje velmi úspěšně též dětský soubor Haltravánek.

13. června 1981 se konala kulturně – výchovná akademie školy.⁹⁴ Městská kronika okomentovala tuto akci následovně:

---

⁹² Příloha č. 16, 17.

⁹³ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1979–1987. s. 51* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-01-15].

⁹⁴ Příloha č. 37.

Akademie školy se konala v sále hotelu U nádraží a to ráno pro školu a večer pro dospělé. Byla pečlivě připravena učiteli Janou Hojdovou, Annou Kuželkovou a Františkem Novákem. Byl to hezký pořad plný zpěvu, hudby, poezie, cvičení, gymnastiky a národopisu. Největší oživení a odezvou u přítomného obecnstva mělo vystoupení nových nejmenších příslušníků „Haltravánku“. Je opravdu škoda, že účast občanů byla malá. Říkám to bohužel právě tak, jako před rokem.⁹⁵

V roce 1982 se změnil název školy na Základní škola Klenčí pod Čerchovem s 1. – 8. třídou. Ve školním roce 1982/1983 navštěvovalo základní školu 300 žáků. Školní kuchyně připravila pro žáky 55 663 obědů, pro dospělé pak 9 168 obědů.

Ve školním roce 1984/1985 měla základní škola celkem 4. třídy pro 1. – 4. ročník a 8 tříd pro 5. až 8. ročník. Školu navštěvovalo celkem 317 žáků, z toho 76 na nižším stupni a 241 na vyšším stupni. Na škole vyučovalo celkem 18 učitelů (včetně ředitele školy).⁹⁶ Pro žáky 1. až 4. ročníku bylo otevřeno 1 oddělení školní družiny, které mělo 32 žáků. Ve školní jídelně pracovalo celkem 6 žen (včetně vedoucí). V kronice školy se dozvídáme i prospěchové výsledky žáků:

V 1. až 4. ročníku mělo samé jednotky 19 žáků, v 5. – 8. ročníku prospělo s vyznamenáním 57 žáků, 69 jich prospělo velmi dobře, opravnou zkoušku konalo 7 žáků, neprospěli 3 žáci.⁹⁷

Činnost školy byla v osmdesátých letech úzce spjata s pionýrskou organizací. Ta v roce 1984 slavila již 35. výročí svého založení. V tomto roce v pionýrské skupině pracovalo 364 pionýrů a jisker v 16ti oddílech. V Klenčí pracovaly různé oddíly – literárně–dramatický, zdravotnický a klub internacionální družby. Zbylé oddíly pracovaly v okolních obcích, a to v Postřekově, Chodově, Nemanicích, na Dílech i Peci. K jubileu uspořádali pionýři různé akce, 29. – 30. 3. přehlídku technické tvořivosti ve škole, 24. 4. dopoledne velké branné školní hry, odpoledne slavnostní otevření nové vybudované chaty „Gisela“.⁹⁸

---

⁹⁵ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1979–1987. s. 24* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

⁹⁶ Příloha č. 39.

⁹⁷ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1979–1987. s. 132* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

⁹⁸ Tamtéž, s. 107.

V roce 1984 byl dosavadní ředitel klenečské školy Jiří Stoklasa oceněn za celoživotní poctivou práci ve školství státním vyznamenáním za vynikající práci.

3.6 Škola v letech 1985–1989

Od roku 1985/1986 se vyučuje v nové budově, která nese označení malá škola, nová škola či budova II. V ní nalezly útočiště dvě třídy nižšího stupně, školní družina, školní dílna a kuchyňka.

Od 1.7 1986 je do funkce ředitelky uvedena Jarmila Kahlerová. Její zástupkyní se stala Věra Hrbáčková. Stávající ředitel Jiří Stoklasa odešel do důchodu. Pedagogický sbor mimo vedení čítal 16 vyučujících, a to Marii Švecovou, Hanu Tolarovou, Jarmilu Novákovou, Dorotu Marešovou, Hedviku Hálovou, Dagmar Drbalovou, Danu Brašnovou, Kristýnu Bendovou, Jarmilu Cajthamlovou, Annu Kuželkovou, Blanku Anderlovou, Vlastu Novákovou, Jaroslavu Konopíkovou, Jaroslava Královce a Jarmilu Bohmanovou.⁹⁹ Pozici družinářky zastávala Eva Tomanová, vedoucí školní jídelny pak Helena Nohavcová.¹⁰⁰

V roce 1987 bylo za školou vybudováno nové školní hřiště a též upravena plocha školního dvora. Bylo postaveno hřiště na odbíjenou, dráha pro skok do dálky, prostor na vrh koulí, běžecká dráha 60 m, hrazda i lavičky. Kronika podrobně uvádí, kdo se na úpravě podílel:

Na úpravách odpracovali rodiče žáků z Klenčí 97 hodin, z Chodova a Trhanova 96 hodin, z Postřekova 70 hodin, z Dílů 12 hodin a z Nemanic 9 hodin. Žáci školy pak odpracovali 172 hodin.¹⁰¹

Ve školním roce 1987/1988 navštěvovalo školu celkem 368 žáků, z toho na 1. stupni 77 žáků, na 2. stupni 291. V pololetí bylo na 1. stupni hodnoceno 16 žáků samými výbornými. Na 2. stupni prospělo 77 žáků s vyznamenáním, 72 žáků velmi dobře. Což je celkem 51 %. V 1. pololetí byla 25 žákům udělena pochvala třídního učitele.

---

⁹⁹ Poslední jméno vyučující je v kronice nečitelné, proto ho neuvádím.

¹⁰⁰ Příloha č. 40.

¹⁰¹ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1979–1987. s. 185* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

Ve výroční zprávě uvádí ředitelka školy též celou řadu úspěchů žáků. A to konkrétně vyzdvihuje žáka Řeháka, jenž v okresní soutěži Mladý historik obsadil 1. místo a postoupil do krajského kola. Dále zmínila úspěch družstva ve složení Pillmajerová, Hojdová, Konop, Hnyková v soutěžích O zemi, kde zítra znamená včera, kde žáci obsadili 2. místo. Rovněž 2. místo obsadilo dívčí družstvo ve složení Knopfová, Kotasová, Konopíková, Fainová, Chmelíková, Konopová, Knopfová, Černá, Zdanovcová, Jordánová v soutěži Puškinův památník.¹⁰²

V roce 1988 byla dovybavena cvičná kuchyně, dílny, učebna šití a učebna výpočetní techniky v „nové školy“.

3.7 Škola v letech 1989–1997

Ve školním roce 1989/90 měla škola celkem 350 žáků, což bylo zhruba o 22 žáků méně než předcházející rok. První stupeň navštěvovalo celkem 73 žáků, druhý stupeň pak 277 žáků. Školní kuchyně připravila v roce 1989 celkem 69 439 obědů. Oproti předcházejícímu roku to bylo o 4 760 obědů méně.¹⁰³

Na žádost občanského fóra, pedagogického sboru a občanů Klenčí schválil ministr školství ČSR dne 6. 2. 1990 obnovení názvu školy na Masarykovu základní školu. Změna názvu byla oficiálně uskutečněna při společenském aktu u příležitosti 140. výročí narození prezidenta T. G. Masaryka dne 7. března 1990. Akce se konala v odpoledních hodinách před budovou školy za účasti asi 200 občanů. Program se skládal ze slavnostního projevu, který přednesla ředitelka školy, a pásma recitace a pěveckého koncertu.

Od školního roku 1991/1992 jsou v kronice města již pravidelně zmiňovány v sekci *Některé zajímavosti ze života obce Klenčí pod Čerchovem* přehledné informace týkající se školy, vyučování i stravování, obsahují zprávu o počtu dětí, počtu tříd, rozmístění tříd v jednotlivých budovách škol, pedagogickém sboru, nabídku povinně volitelných předmětů, typy volnočasových kroužků a hospodaření školní kuchyně.¹⁰⁴

---

¹⁰² *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. s.5* [Online]. Dostupné z: <http://www.portafontium.eu/> [Cit. 2017-02-12].

¹⁰³ Tamtéž, s. 34.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 70.

Ve školním roce 1991/1992 navštěvovalo základní školu 361 žáků, z toho 182 dívek. Na prvním stupni se nacházely celkem 4 třídy, ve kterých vyučovaly Dorota Marešová, Hana Tolarová, Jarmila Nováková a Vlasta Bejstová. Na druhém stupni pak existovalo 11 tříd, ve kterých vyučovali Jaroslav Maule, Jiří Bejsta, Jaroslav Královec, Vlasta Nováková, Věra Hrbáčková, Hana Váchalová, Dagmar Drbalová, Anna Kuželková, Marie Halíková, Blanka Anderlová, Hedvika Hálová, Jarmila Bohmanová, Danuše Brašnová a Jarmila Karlovcová. Družinářkou byla Eva Tomanová a pozici školníka zastával Oldřich Chojna.¹⁰⁵ V roce 1991 byla ve škole provedena nákladná oprava izolací, obkladů a omítek v tělocvičně a suterénu budovy. Veškeré náklady ve výši 446 000 Kčs byly kryty dotací z okresu.

V červnu 1992 se konala v sále hotelu U nádraží školní akademie. Byla věnována 400. výročí narození J. A. Komenského. Kronika města se o události zmiňuje takto:

*Účast občanů byla neskutečně veliká. Sál byl plný. Díky patří organizátorkám Věře Hrbáčkové a Hedvice Hálové.*¹⁰⁶

Ve školním roce 1992/1993 navštěvovalo základní školu 325 žáků v celkem 16ti třídách, což bylo o 36 žáků méně než v předcházejícím roce. Na první stupeň chodilo celkem 68 žáků ve čtyřech třídách, na druhý stupeň pak 257 celkem ve 12ti třídách. Právě od roku 1992 začala škola využívat pavilon mateřské školky, kam umístila početnou první a druhou třídu.¹⁰⁷ Třetí a čtvrtá třída pak byla umístěna v druhé školní budově, tzv. nové či malé škole.¹⁰⁸ Hlavní budova školy byla určena pouze pro výuku druhostupňových žáků. Na základní škole mohli žáci navštěvovat sedm zájmových kroužků a to filatelistický, zdravotní, konverzační v německém jazyce, přírodovědný, kroužek výpočetní techniky, literárně – dramatický a radioamaterský. Kroužky navštěvovalo celkem 104 žáků. Nepovinný předmět náboženství čítal 25 žáků. Školní kuchyně připravila v roce 1992 celkem 68 070 obědů. V hlavní budově byla zřízena nová podlaha ve fyzikálním kabinetu a opraven hlavní komín na půdě pod střechou.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. s.85* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-02-12].

¹⁰⁷ Příloha č. 21.

¹⁰⁸ Příloha č. 22.

¹⁰⁹ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. s.88-90* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-02-12].

Ve školním roce 1993/1994 chodilo do klenečské školy 335 žáků, což bylo o deset více než rok předcházející.¹¹⁰ 1. stupeň byl opět čtyřtřídní, zajímavostí však je, že do první třídy chodilo pouze deset žáků. Na druhém stupni bylo celkem 11 tříd. Pátá třída měla dvě oddělení, šestá třída tři oddělení, sedmá dvě a osmá též tři. Nově se zase začal učit 9. ročník, který navštěvovalo 23 žáků v jedné třídě. Ze zápisu v kronice se dozvídáme informace o změně pedagogického sboru:

V tomto školním roce odešli do zaslouženého důchodu učitelé Hedvika Hálová a Jaroslav Královec. Šárka Šleisová nastoupila řádnou mateřskou dovolenou. Nově přišly učitelky Andrea Adamovská, Dagmar Dubová a jako vychovatelka školní družiny Natálie Cimbolincová.¹¹¹

Nově se v kronice objevuje informace o počtu žáků dojíždějících do klenečské školy z okolních obcí. Celkem dojíždělo z okolí 204 žáků (z Klenčí pak přicházelo do školy 131 žáků). Z toho bylo 43 žáků z Chodova, 30 žáků z Trhanova, 4 žáci z Pece pod Čerchovem, 21 žáků z Dílů, 63 žáků z Postřekova, 33 žáků z Nemanic, 3 žáci z Poběžovic, 3 žáci z Bělé nad Radbúzou, 1 žák z Babylonu, 2 žáci z Mnichova a jeden žák z Domažlic. Ze vzdálenějších obcí přijížděli do Klenčí především žáci navštěvující 9. ročník.¹¹²

Zápis v kronice z roku 1994 uvádí kromě standardních informací o počtu žáků (ve školním roce 1994/1995 školu navštěvovalo 328 žáků, tedy o 7 méně než předcházející rok) nově informace o třídních učitelích v jednotlivých třídách, přesném počtu žáků ve třídách, konkrétně i počtu dívek a chlapců. Školu navštěvovalo celkem 143 chlapců a 119 děvčat, dále 129 žáků přicházelo do školy přímo z Klenčí, 199 žáků dojíždělo z okolních obcí. Nově dojížděli i žáci z Hostouně a Nového Kramolína. Poprvé je v zápise zmíněna pozice výchovného poradce, tu zastával Jaroslav Maule. V zápisu v kronice jsou také poprvé zmíněny ceny obědů – žáci platili za oběd 9 Kč, zaměstnanci 12 Kč a cizí strávníci 22 Kč.

V roce 1995 se v rámci budování česko-belgických vztahů konal výměnný pobyt žáků belgické školy Saint – Jozef – Collage u Bruselu a klenečských žáků. V dubnu

---

¹¹⁰ Příloha č. 19.

¹¹¹ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. s.112* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-02-14].

¹¹² Tamtéž.

přijelo 31 školáků se třemi vyučujícími. Škola pro ně připravila mimo jiné exkurzi po okrese, návštěvu Domažlic a domažlického gymnázia, výlet na Šumavu i návštěvu Prahy.¹¹³ Tři zahraniční pedagogy pozval na besedu přednosta okresního úřadu v Domažlicích Mgr. Pavel Faschingbauer. Ve dnech 22. až 28. května pak oplatila klenečská základní škola družební zájezd belgickým dětem.¹¹⁴ Vycestovalo 32 žáků, dále dvě učitelky Jarmila Karlovcová a Hana Váchalová, starosta obce a překladatel. Děti byly ubytovány v rodinách tamějších žáků a navštívily města Brusel, Antverpy, Bruggy a velkou zoo.¹¹⁵

Školní rok 1995/96 nezaznamenal ve složení pedagogického sboru žádnou změnu, ve škole vyučovalo 22 pedagogických pracovníků, z toho jedna ředitelka, jeden zástupce ředitelky, osmnáct učitelů a dvě vychovatelky, tři pedagogičtí pracovníci byli zaměstnáni na dohodu o pracovní činnosti. Mezi státní pracovníky školy patřila vedoucí školní kuchyně, tři kuchařky, dvě pomocné pracovnice školní jídelny, školník a dvě uklízečky, celkem tedy 9 pracovníků. Od 1. září 1995 byl zrušen dřívější 9. ročník. Oproti předcházejícímu školnímu roku se snížil stav žáků o 25 dětí, přibyli 3 žáci národní školy a ubylo 28 žáků vyšších ročníků. Školu navštěvovalo 303 žáků, z toho 151 hochů a 152 dívek. Jména třídních učitelů nejsou známa. Od března 1996 byla zvýšena cena obědů o 2,20 Kč. Na druhém stupni prospělo celkem 53 žáků s vyznamenáním, 12 žáků neprospělo, sníženou známku z chování mělo 12 žáků. Ve škole bylo otevřeno sedm zájmových kroužků, které navštěvovalo 138 žáků. V průběhu roku se žáci účastnili různých okresních soutěží.¹¹⁶

Ve školním roce 1996/97 bylo znovu započato s vyučováním v 9. ročníku. Otevřely se celkem tři paralelní třídy devátého ročníku, 9. A navštěvovalo 19 žáků, 9. B 17 žáků a 9. C 21 žáků. Ve škole vyučovalo 20 učitelů. Školní družinu tvořila dvě oddělení s padesáti žáky. Ve škole bylo otevřeno 12 zájmových kroužků. Ve druhém pololetí bylo na 1. stupni klasifikováno 72 žáků, z nichž 12 prospělo se samými jedničkami, ostatní prospěli. Žáci první třídy byli hodnoceni pouze slovním hodnocením. Na 2. stupni bylo klasifikováno 219 žáků, z nichž 55 prospělo s vyznamenáním, 5 žáků neprospělo. Celkem 100 žákům byla udělena pochvala

---

¹¹³ Příloha č. 41.

¹¹⁴ Příloha č. 42.

¹¹⁵ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. s.139-143* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-12-12].

¹¹⁶ Tamtéž, s. 150-171.

ředitelky školy za vzornou reprezentaci školy v různých soutěžích. Dále bylo uděleno 19 důtek třídních učitelů, 5 důtek ředitelky školy a 5 žákům byla snížena známka z chování. Poprvé se v kronice objevuje informace o přijímacím řízení žáků devátých tříd. Z 9. ročníků vyšlo celkem 57 žáků, 4 žáci byli přijati na Gymnázium Jindřicha Šimona Baara v Domažlicích, 20 žáků bylo přijato na střední odborné školy, 20 žáků na integrované střední školy, 13 žáků na odborná učiliště. V únoru 1997 byla kvůli chřipkové epidemii na 14 dní uzavřena všechna školní zařízení v Klenčí – mateřská i základní škola.¹¹⁷

3.8 Škola v letech 1997–2005

Rokem 2007 je ukončeno přehledné zaznamenávání dění v obci, které se stalo též zdrojem informací týkající se rozvoje, vývoje a stavu školství Masarykovy školy. Dále pracujeme především s vydanou výroční zprávou a útržkovitými záznamy oblastního archivu.

Výroční zpráva upozorňuje na výborné výsledky ve sportovních, naukových a jazykových soutěžích, které se konaly ve druhé polovině devadesátých let. Zmiňme alespoň opakovanou účast žáků filatelistů na celostátním republikovém kole, výborné výsledky šachistů pod vedením Viktora Dočkálka, kteří třikrát s jasnou převahou zvítězili v krajském kole a vzorně školu reprezentovali v celostátním finále. Klenčtí žáci zaznamenali též velkých a opakovaných úspěchů v lehké atletice, kde mimo jiné vyhráli krajskou soutěž Pohár rozhlasu a dvakrát se družstvo chlapců účastnilo i celostátního finále.

1. ledna 2003 získala škola právní subjektivitu a došlo ke spojení základní školy a mateřské školy. Subjekt Masarykova základní škola se tedy skládala z těchto součástí – základní školy, mateřské školy, školní družiny, školní jídelny při základní škole a školní jídelny při mateřské škole. V roce 2003 byla zahájena rekonstrukce školy, v celé škole byla vyměněna okna za plastová.¹¹⁸ Škola byla též propojena s nově vzniklou přístavbou, sportovní halou, která je čtyřpodlažní. V přízemí se nacházejí šatny a sociální zařízení, v prvním patře se nacházejí dílny a cvičná kuchyňka, ve druhém a

---

¹¹⁷ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. s. 194.* [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>Cit. 2017-12-12).

¹¹⁸ Příloha č. 20.

třetím patře jsou pak čtyři učebny. Budova byla slavnostně otevřena v březnu 2004, sportovní hala je pak předána k užívání v únoru 2005.¹¹⁹

3.9 Škola od roku 2005 do současnosti

1. července 2005 se stala ředitelkou školy dlouholetá kantorka 1. stupně Jarmila Nováková. Tuto funkci zastává dodnes.

Od roku 2005 pracuje ve škole žákovská rada, která je složena ze zástupců jednotlivých tříd. Na pravidelných schůzkách se zabývají především tím, co by chtěli ve škole změnit – navrhují úpravy interiéru školy či vydávají vlastní školní časopis. Dále je ustanovena školská rada, která je tříčlenná a je složena ze zástupců rodičů, zástupců zřizovatele a zástupce pedagogických pracovníků. Vedením školy je informována o činnosti školy, výsledcích vzdělávání, záměrech a dalším rozvoji. Vyjadřuje se mimo jiné k hospodaření školy nebo ke školnímu řádu.¹²⁰

Od roku 2005 nebylo nutno téměř žádných výrazných stavebních úprav. Jedinou rekonstrukcí se staly v roce 2011 úpravy ve školní kuchyni, které zahrnovaly též nové vybavení. Denně školní jídelna připraví přibližně 320 obědů pro žáky, zaměstnance školy i cizí strážníky.¹²¹

26. dubna 2006 se mění název školy na Masarykova základní škola a mateřská škola Klenčí pod Čerchovem, okres Domažlice, příspěvková organizace.

Od školního roku 2006/2007 se vyučuje dle nového školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, který pro jednotlivé předměty a třídy vytvořili učitelé. Školní vzdělávací program na klenečské škole nese název Tvořivá škola – brána budoucnosti.¹²² Ten školu představuje velmi podrobně.

---

¹¹⁹ Stručná historie Masarykovy ZŠ a MŠ v Klenčí pod Čerchovem, zdroj: archiv školy, nestránkováno.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² ŠVP Tvořivá škola. [Online]. Dostupné z: <<http://www.zsklenci.cz/>>[Cit. 2017-05-16].

3.9.1 Charakteristika školy dle ŠVP

Základní škola Klenčí pod Čerchovem je škola s devíti ročníky. Současně je školou spádovou pro děti z okolních vesnic. Škola má kapacitu 350 žáků. Škola je zcela bezbariérová.

Škola se skládá ze dvou budov a sportovní haly. Ve staré budově se nachází kancelář ředitelky školy a zástupkyně, sborovna, třináct učeben, odborné učebny, školní družina, žákovská knihovna, kuchyně s jídelnou, šatny a tělocvična. V nové budově jsou čtyři učebny, tři odborné učebny a šatny. Na novou budovu je napojena sportovní hala. Součástí školy je též ranní i odpolední činnost školní družiny, která je primárně určena žákům prvního a druhého ročníku. Jejím cílem je zabezpečit zájmové činnosti a relaxaci žáků.¹²³

Pedagogický sbor je ve školním roce 2016/2017 tvořen ředitelkou školy Mgr. Jarmilou Novákovou, zástupkyní ředitelky Mgr. Dagmar Dubovou, sedmi učiteli prvního stupně Mgr. Lucií Smazalovou, Mgr. Šárkou Šleisovou, Mgr. Ivanou Vargovčíkovou, Mgr. Alenou Foistovou, Mgr. Hanou Váchalovou, Mgr. Milenou Jankovskou a Mgr. Evou Altmanovou. Na druhém stupni vyučuje celkem devět učitelů – Mgr. Jana Volfíková, Mgr. Jan Veselý, Mgr. Hana Košťálková, Mgr. Hana Bradáčová, Mgr. Anna Čiperová, Mgr. Helena Reinigerová, Mgr. Miluše Řezníčková, Mgr. Tereza Mašlová a Ing. et Mgr. Karel Schlesinger. Na škole působí tři asistentky pedagoga Žaneta Feilová, Bc. Tereza Pajmová, Bc. Klára Šleisová, dvě vychovatelky školní družiny Hana Houdková a Mgr. Alena Chmelíková. Školní jídelna zaměstnává kromě Heleny Nohavcové, vedoucí stravování, a Ivany Kohoutové, vedoucí školní kuchyně, též tři další kuchařky. Mezi ostatní zaměstnance školy patří dvě účetní, školník a čtyři uklízečky.

3.9.2 Dlouhodobé projekty, zájmové kroužky

Ve školním roce 2011/2012 byla zahájena realizace projektu Učebna v přírodě. Jednalo se o založení zahrady s funkčními ekosystémy. Tato učebna slouží k realizaci výuky prvouky, přírodopisu a pěstitelských prací. Je též místem relaxace a místem, kde

---

¹²³ ŠVP Tvořivá škola. [Online]. Dostupné z: <<http://www.zsklenci.cz/>>[Cit. 2017-05-16].

dochází k různým mimoškolním zájmovým činnostem. Projekt byl realizován z dotace rozpočtu Plzeňského kraje.

V oblasti environmentální výchovy se škola zapojila v posledních pěti letech hned do několika projektů – Recyklohraní, v němž žáci sbírali použité baterie a elektroodpady, či O největší alobalovou kouli, kdy žáci sbírali alobal.

Klenečská škola pořádá každoročně okresní soutěž v přespolním běhu, pravidelně se zapojuje do celorepublikové soutěže Orion florbal cup ve florbale.

Škola nepravidelně spolupracuje s německou školou ve Waldmünchen. Spolupráce se realizuje prostřednictvím výměnných návštěv žáků 1. stupně a jejich aktivní účasti během vyučování. Žáci 2. stupně mají možnost aktivně používat anglický jazyk během studijních pobytů v Anglii.

V odpoledních hodinách mohou žáci navštěvovat různé zájmové kroužky – sportovní kroužky (volejbal, florbal, míčové hry), dramatický kroužek, výtvarný kroužek, kroužek paličkování, výpočetní techniku či šachový kroužek. Nabídka kroužků se vždy aktuálně upravuje.¹²⁴

---

¹²⁴ Příloha č. 43, 44, 45.

4 Škola v reflexi pamětníků

4.1 Rozhovor s žákyní navštěvující školu

v sedmdesátých letech¹²⁵

Paní Jaroslava Brabcová (rozená Kvasničková) se narodila 1. prosince 1962 v Chebu a navštěvovala 2. stupeň klenečské základní školy v letech 1975–1978. Povinnou školní docházku započala v Chebu, odtud se pak s rodiči přestěhovala do Postřekova, kde navštěvovala čtvrtou a pátou třídu. Protože v Postřekově 2. stupeň nebyl, spolu se svými spolužáky pokračovala na Základní škole v Klenčí.

Na učitelský sbor si pamatuje velmi dobře. Její třídní učitelkou byla Vlasta Nováková, zmiňuje také jméno ředitele Stoklasy, jméno své oblíbené učitelky českého jazyka paní Randové nebo tělocvikáře pana Nováka. Dokáže vyjmenovat jména všech svých 26 spolužáků, zmiňuje, že její třída byla především dívčí – 7 hochů, 20 dívek – a velmi aktivní, zlobivá.

Na svoji školní docházku vzpomíná vesele. Zmiňuje zábavná branná cvičení a různé tělovýchovné vycházky do okolí. Do Domažlic jezdili jako žáci minimálně, vzpomíná si však na hudební pořad, který navštívili v domažlickém kulturním domě. Je jí líto, že se nikdy neučila z tak krásných knih a pracovních sešitů jako její dcery a vnoučata. Podotýká však, že už tehdy existovaly dnes tak populární čtenářské kroužky, které ona navštěvovala nepovinně, ale pravidelně. Vzpomíná, že její třída se neúčastnila lyžařského výcviku, důvodem bylo zlobení žáků.

Usmívá se, když popisuje, jak chodila z Postřekova s kamarády pěšky, aby ušetřila pár korun na sladkosti. Vybavuje si i rozvrh, ví, že dvakrát týdně měli odpolední vyučování – tělocvik, výtvarku nebo pěstitelské práce. Hlavně na ty vzpomíná i po tolika letech. Spolu se svými spolužáky ráda chodila na školní zahradu, na záhony, kde se pěstovaly květiny, zelenina i různé ovocné plody.

Na otázku, zda navštěvovala nějaké kroužky, bez váhání odpovídá, že ano. Celé čtyři roky tvořila soprán školního pěveckého sboru. V této formaci vyhrál sbor několik okresních soutěží a na krajské pěvecké soutěži v Plzni se umístil jako druhý. Ve škole se učila povinně ruštinu, nepovinně navštěvovala kroužek němčiny.

---

¹²⁵ Osobní rozhovor s paní Jaroslavou Brabcovou: zdroj – autentický záznam autorky práce.

Nejlepší vzpomínky má na školní jídelnu, kterou navštěvovala pravidelně. Vzpomíná na výborné jídlo, velké porce a opakované možnosti přidání si. Zmiňuje také svačiny, které se v jídelně prodávaly. Za 3 koruny 20 haléřů si pravidelně kupovala housku s turistickým salámem a plátkem okurky.

4.2 Rozhovor s žákyní navštěvující školu

v devadesátých letech¹²⁶

Jarmila Nešporová se narodila 17. 9. 1986 v Domažlicích. Až do svých devatenácti let žila v obci Klenčí se svými rodiči a starším bratrem. Nejdříve navštěvovala tři roky mateřskou školu, pak sedm let základní školu v Klenčí pod Čerchovem. 1. a 2. třídu navštěvovala v budově bývalých jeslí. Vzpomíná na velmi hezkou slunnou třídu a především na prostornou terasu, ve které mohli všichni žáci trávit velkou přestávku. Pozitivně hodnotí výzdobu první třídy, vzpomíná na obrázky, které visely na stěnách. Vybavuje si nástěnné obrazy s pohádkovými příběhy i výukové tabule s pravidly správného psaní. Upozorňuje také na nástěnku umístěnou v zadní části třídy, na kterou paní učitelka pravidelně vyvěšovala nejlepší práce žáků ve třídě. 3. a 4. třídu pak navštěvovala v areálu „nové školy,“ V těchto budovách navštěvovala také školní družinu. Žákyně vzpomíná na velmi hezký prostor této budovy, zmiňuje nově vybudované kuchyňky i počítačovou místnost, kterou nazývá počítačovou laboratoří. Už si však nevzpomíná, zda v této budově navštěvovala dílny. 5., 6. a 7. třídu pak navštěvovala ve velké hlavní budově školy. V sedmé třídě pak prošla úspěšně přijímacím řízením na domažlickém gymnáziu, kde od školního roku 1998/1999 začala studovat šestiletý studijní obor. Hlavní budova připadala bývalé žákyni veliká, vzpomíná na suterénové prostory, ve kterých byly umístěny šatny. Pozitivně hodnotí školní hřiště za budovou školy, vzpomíná, že pokud silně nepršelo, trávily žákyně všechny hodiny tělesné výchovy venku právě na školním hřišti.

Paní Nešporová zmiňuje svoji třídní učitelku na 1. stupni, kterou byla bývalá školní inspektorka Vlasta Bejstová. Tato kantorka již po roce 1989 na školním inspektorátu nepracovala a dojížděla z Domažlic právě do Klenčí, kde vyučovala na 1.

---

¹²⁶ Osobní rozhovor s paní Jarmilou Nešporovou: zdroj – autentický záznam autorky práce.

stupni. Z rozhovoru je patrné, že bývalá žákyně ke své učitelce kladný vztah neměla. Zmiňuje spíše odměřený vztah učitelky k dětem, frontální výuku, nepřiměřené hodnocení. Kladně hodnotí ranní černé hodinky, při kterých učitelka vypravovala dětem detektivní příběhy. Tyto hodinky probíhaly před první vyučovací hodinou, tedy přibližně od 7.00 a byly dobrovolné. Na třídní učitelku na 2. stupni pak vzpomíná velmi kladně. Jednalo se o paní Annu Kuželkovou, učitelku českého jazyka, literatury a občanské výchovy. Z rozhovoru jasně vyplývá, že žákyně i učitelka k sobě měly velmi hezký vztah, který byl podpořen zájmem žákyně o literaturu a jazyk. Paní Nešporová vzpomíná na hezký čas strávený ve školní knihovně, kterou navštěvovala ve volných hodinách, po vyučování, ale i během hodin literatury s ostatními spolužáky. Přiznává, že čas trávený v knihovně ji velmi ovlivnil v budoucím životě.

Žákyně vzpomíná, jak na prvním stupni všichni žáci chodili na pravidelný kurz plavání. Ten probíhal od 1. do 5. třídy vždy jeden týden ve školním roce. Protože však kurz byl plánovaný na chladné zimní měsíce, bývalá žačka se ho účastnila kvůli možnému nachlazení pouze dvakrát. Mezi další mimoškolní aktivity patřily na prvním stupni recitace na akci Vítání občánků. Žákyně si nepamatuje, jak často bylo Vítání pořádáno, sama si ale myslí, že se jich účastnila minimálně třikrát. Na těchto víkendových setkáních vždy se svými spolužáky recitovala básničku, která se tématicky pojila k narození dětí. Za účast žáci vždy obdrželi od starosty obce čokoládu. Žákyně si nepamatuje žádné návštěvy kulturních představení, kina nebo divadla. Myslí si, že jistě nějaké byly, ale nepamatuje si žádné konkrétní. Vzpomíná si však na svoji návštěvu městské knihovny, Baarova muzea a návštěvy hrobu Jindřicha Šimona Baara na klenečském hřbitově. Žákyně dále připomíná pravidelná branná cvičení, během kterých se svými spolužáky chodila na různé „pochodáky“ a to především směrem na Výhledy k pomníku Jana Sladkého Koziny či na nejvyšší horu Českého lesa – Čerchov. Žákyně se se svými spolužáky účastnila pravidelně školní akademie, ve které cvičila naučené sestavy.

Paní Nešporová uvádí několik školních výletů, v páté třídě navštívila se svojí třídou Domažlice, domažlické muzeum, Muzeum Jindřicha Jindřicha a domažlickou věž. V šesté třídě pak jela s třídou do Plzně, z celého programu si vzpomíná pouze na návštěvu zoo. Jejím posledním školním výletem byla pak v 7. třídě návštěva Prahy.

Žákyně navštěvovala na druhém stupni nepovinný předmět německý jazyk. Na otázku, od které třídy se cizí jazyk učila, žákyně dlouho váhá s odpovědí. Není si jistá,

ví, že v páté třídě už určitě němčinu měla. Zpětně pak kritizuje nemožnost volby cizího jazyka. Ví, že na jiných školách v daném roce bylo možné vybrat si mezi němčinou a angličtinou, klenečská škola možnost výběru nedávala a němčina byla jediným cizím jazykem, který se v době studia paní Nešporové vyučoval. Důvodem zřejmě byla neaprobovanost jazykových učitelů. Žákyně ještě dodává, že v 6. třídě krátce chodila na ranní kroužek ruského jazyka.

V závěru rozhovoru žákyně přiznává, že ráda opustila v sedmé třídě základní školu a ráda dojížděla na domažlické gymnázium.

4.3 Rozhovor s bývalou zástupkyní školy a bývalou učitelkou školy¹²⁷

Paní učitelka Věra Hrbáčková nastoupila jako učitelka na klenečskou základní školu 1. 9. 1965. Jak sama přiznává, byla to její první i poslední škola, působila na ní více než čtyřicet let. Přiznává, že v Klenci učila moc ráda a ráda do školy docházela i v důchodovém věku. V letech 1985–93 pracovala ve funkci zástupkyně ředitele školy, nejprve ředitele Stoklasy, od roku 1986 pak ředitelky Kahlerové.

Atmosféru ve škole hodnotí velmi pozitivně, vzpomíná na své bývalé kolegy a říká, že kolektiv školy byl dobrý, i přestože byl vždycky rozdělen na partu prvostupňových a partu druhostupňových učitelů. Velmi kladně hodnotí i dobu, kdy pracovala jako zástupkyně ředitele. Usmívá se, když vzpomíná, jak vytvářela první rozvrh hodin. Domů odcházela s barevnými papírky symbolizujícími učitele a velkou plachtou, na kterou měla vytvořit přehledný rozvrh tříd a rozdělit dané úvazky učitelů. Tato práce pro ní byla velmi náročná. Když v pondělí přinesla práci hotovou, ředitel poznal během několika vteřin, jak špatnou práci odvedla. Vynechané první hodiny, jeden učitel v několika třídách, některé třídy bez vyučujícího. Nakonec se rozvrhy naučila vytvářet precizně a logicky, nikdy však tuto činnost neměla ráda.

Učila v různých budovách, vzpomíná na komplikované roky, které byly ovlivněny dlouhodobou rekonstrukcí hlavní budovy. To vyučovala v budově Staré pošty, Kampeličky i Charity. Mezi budovami přebíhala, protože učila cizí jazyk, často

---

¹²⁷ Osobní rozhovor s paní Věrou Hrbáčkovou: zdroj – autentický záznam autorky práce.

s sebou nosila dvanáctikilový magnetofon. Přiznává, že podmínky byly v období rekonstrukce nevyhovující, např. sborovna umístěná ve staré budově, kterou paní Hrbáčková nazývá Charitou, měla tak dva na pět metrů a byla určena pro třiadvacet kantorů. Bývalá učitelka zdůrazňuje, že mnohý dnešní učitel by s takovými podmínkami měl velké problémy.

Paní učitelka Hrbáčková vystudovala na Západočeské univerzitě v Plzni aprobaci učitelství zeměpisu a přírodopisu. Později si dostudovala ještě ruštinu, protože ruštinářů, jak přiznává, bylo málo. Protože pocházela ze smíšené českoněmecké rodiny a německy mluvila plynule, vyučovala ve škole také německý jazyk a vedla kroužek německé konverzace. Sama přiznává, že k ruštině měla vždycky velmi dobrý vztah a ráda ji učila. Zaštiťovala recitační soutěž v ruském jazyce – Puškinův památník. Vybavil se jí největší úspěch žákyně Dany Freiové, která se probojovala v ústřední celorepublikové části do finále. Zmiňuje, jak dobře a kvalitně byla soutěž dotována – ubytování v hotelu, přemíra jídla i pití.

Paní učitelka popisuje, jaké měli ve škole vybavení. Zmiňuje kvalitní magnetofony, gramofony, diapojektory, dataprojektor i episkop. Přístrojů bylo ve škole dost, každý vyučující ho mohl do své výuky začlenit, vždy bylo součástí vybavení daného kabinetu a učitel ho mohl využívat. Paní učitelka se usmívá, když komentuje, že dneska žáci ani mnozí učitelé neví, co to je za pomůcky a přístroje.

Velký důraz klade paní učitelka na pravidelné třídnické hodiny. Vždy je brala jako nedílnou část třídnictví. Uvádí, že třídnická hodiny trvala vždy minimálně hodinu, ne pouze přestávku. Součástí třídnických hodin bylo též vedení třídní kroniky. Tu psal učitel a pravidelně ji konzultoval se svými žáky. Dále se v třídnických hodinách půjčovaly knihy. Paní Hrbáčková poukazuje především na to, jak hezky se žáci ke knihám chovali, jaký k nim měli pozitivní vztah. Vždycky si knihy vypůjčila ze školní knihovny a nechala je volně přístupné žákům. Nikoho z nich nenapadlo knihy znehodnocovat nebo si je nechávat pouze pro sebe.

Paní učitelka Hrbáčková pracovala též jako skupinová vedoucí Pionýrů a vedoucí turistického kroužku.¹²⁸ Sama říká, že celé Chodsko prošla se svými žáky křížem krážem. Pravidelně organizovala pro své žáky v sobotu či v neděli vycházky do blízkého i vzdáleného okolí, vedla žáky k pozitivnímu vztahu k přírodě.¹²⁹

---

¹²⁸ Příloha č. 36.

¹²⁹ Příloha č. 38.

4.4 Rozhovor s rodičem žáka studujícího

v devadesátých letech klenečskou školu¹³⁰

Syn paní Haladové Arnošt Halada začal chodit ve školním roce 1990/1991 do první třídy klenečské základní školy. Původně měl syn nastoupit do postřekovské základní školy. Protože se jí však prostředí této školy nelíbilo, přihlásila syna do Klenčí.

Velmi dobře si vybavuje zápis do první třídy, kterého se zúčastnila spolu s manželem a samozřejmě i synem. Konal se ve velmi hezké, prostorné třídě, která byla vybavena barevnými obrázky a různými ilustracemi. Při zápisu malý Arnošt kreslil, recitoval a povídal, jako dárek si pak odnesl hračku – malou myšku. Žáky i rodiče přivítala u zápisu budoucí paní učitelka prvňáčků, paní učitelka Tolarová. Tu paní Haladová popisuje jako velmi milou, přátelskou učitelku, která vždycky velmi dobře vycházela s rodiči i dětmi, vždy se s ní výborně komunikovalo, paní Haladová zmiňuje, že na třídní schůzky chodila pravidelně.

Budovu školy, kde byl umístěn 1. stupeň, si paní Haladová vybavuje až po krátké nápovědě, nakonec si vzpomíná na budovu umístěnou mezi bytovkami, kam syn chodil čtyři roky. Do školní družiny chodil minimálně a nepravidelně. Školní jídelnu navštěvoval devět let, posoudit kvalitu a chuť jídla však paní Haladová nechce. Říká, že syn vždycky byl vybíravý a mlsný, v jídelně mu moc nechutnalo, ale to nemuselo být nedobrým jídlem. Vadilo mu však, že musel celou porci dojídat.

Syn paní Haladové chodil na prvním stupni do školy rád, velmi si oblíbil svoji třídní učitelku. Situace se změnila při přechodu na druhý stupeň. Dosavadní třída byla totiž rozdělena, celkem vznikly tři paralelní třídy, do kterých kromě klenečských žáků chodily také děti z Trhanova, Dílů, Postřekova, Pece a jiných okolních obcí. Arnoštovi kamarádi chodili do jiné třídy a on se nikdy s těmi novými nežil. Paní Haladová nebyla moc spokojená s výukou ve škole, měla od svých přátel srovnání, věděla, jak funguje výuka především v městských školách. Stěžuje si hlavně na málo zájmových kroužků, syn navštěvoval krátce florbal a kroužek výpočetní techniky. Uvítala by širší nabídku, např. šachy či sportovní kroužky. Nevybavuje si, že by škola pořádala a organizovala nějaké školní akce, besedy či návštěvy muzeí. Tyto akce byly spíše výjimečné.

---

¹³⁰ Osobní rozhovor s paní Zdeňkou Haladovou: zdroj – autentický záznam autorky práce.

Nevybavuje si ani, že by syn navštěvoval nějaká divadelní představení či hudební koncerty. Vzpomíná však na jedno branné cvičení, které se tehdy konalo na prvním stupni s paní učitelkou Tolarovou. Ta se totiž i s dětmi ztratila v okolních lesích, nakonec ji i děti našla a zpět do školy odvedla až přivolaná vojenská rota.

Na kvalitu učebnic si paní Haladová nevzpomíná, ví však, že je ve škole vždycky žáci dostávali a platili je pouze v případě, kdy je ztratili či poškodili. Existencí pracovních sešitů si není jistá.

Činnost výchovného poradce na škole nikdy nezaznamenala. S výběrem školy pomáhala paní učitelka Blanka Anderlová, která s žáky navštívila i Úřad práce v Domažlicích.

4. 5 Rozhovor se současnou ředitelkou základní školy¹³¹

Jarmila Nováková je s klenečskou školou spjata jako žákyně, učitelka i ředitelka. Do první třídy totiž nastoupila jako šestiletá 1. září 1964. Velmi dobře si vzpomíná, že třída byla umístěna v nejstarší školní budově, budově charity.

O šestnáct let později, 1. 9. 1980 ve stejné budově přivítala coby čerstvá absolventka učitelství 1. stupně svoji první třídu, své první prvňáčky. Protože stále probíhala rekonstrukce hlavní budovy, setkala se se svými žáky a rodiči opět v budově charity. Jelikož zde nebyly lavice ani židle, vzpomíná, jak všechny přivítala a se všemi se seznámila teplého zářijového dne pod košatou lípou. Přesně si vzpomíná na 25 dětských tváří, které se staly její první třídou. Na otázku, které z prvostupňových předmětů vyučovala nejraději, odpovídá velmi rychle a pohotově – matematiku a tělocvik. Také vzpomíná na to, jak jako první psala ve školním roce 1980/1981 slovní hodnocení. Usmívá se nad vzpomínkami sobotních dopoledních vycházek. To totiž spolu s paní družinářkou a dětmi podnikala vycházky a výlety do okolí Klenčí.

1. července roku 2005 Jarmila Nováková vystřídala Jarmilu Kahlerovou ve funkci ředitelky školy. Je jí do současnosti. Rozdíly mezi ředitelováním a učitelstvím vidí značné. Zatímco učitel zodpovídá pouze za svoji třídu, za výuku svých předmětů,

---

¹³¹ Osobní rozhovor s paní Jarmilou Novákovou: zdroj – autentický záznam autorky práce.

tak ředitel zodpovídá za vše, za komplexní běh školy. Toho, že učí méně, nelituje. Svoji práci má ráda.

Závěr

Vzdělávání v obci Klenčí pod Čerchovem má opravdu dlouholetou tradici. Na existenci školy totiž poukazuje zápis v klenečské matrice, dle kterého již v roce 1658 zajišťovala výuku v obci škola. Historie vzdělávání v obci je tedy velmi bohatá a nejpodrobněji je zaznamenána v kronikách obce a města. Cílem předkládané práce bylo podat ucelený pohled na historii základního školství v obci Klenčí pod Čerchovem, který podrobně zpracován zatím nebyl.

Předkládaná bakalářská práce se skládá ze čtyř hlavních kapitol. První kapitola představuje obec Klenčí pod Čerchovem, základní geografické údaje a též i historii obce vedenou do počátku 20. století. Stručně jsou prezentovány události slavné chodské rebelie koncem 17. století. Dále jsou uváděny medailonky slavných klenečské rodáků – spisovatele, kněze a kronikáře obce Jindřicha Šimona Baara, hudebního skladatele Jindřicha Jindřicha a spisovatele Jana Vrby. Dále jsou zmíněny pamětihodnosti obce, konkrétně kostel svatého Martina, jenž je poprvé připomínán roku 1481, budova Staré pošty, která dříve zahrnovala též prostory celnice a zájezdního hostince, Baarovo muzeum a četné pamětní desky a sochy.

Druhá kapitola podrobně uvádí historii školství v obci Klenčí. Zmiňuje problematiku datace existence první školy, kterou stará klenečská matrika uvádí již v roce 1658. Na druhé straně výroční zpráva dokumentuje první zmínku o škole až v roce 1778. Dále kapitola seznamuje se školními budovami, ve kterých probíhala výuka, komentuje jejich vybavení, rozmístění tříd, prezentuje učební osnovy, poukazuje na problematiku školní docházky, zmiňuje podmínky nutné pro plnění učitelské profese a uvádí též problematiku učitelského platu. Dozvídáme se jména řídicích i řadových učitelů. Změny ve školství v obci jsou uváděny vždy v kontextu doby, přijetím a úpravou daných školských zákonů. Pro přehlednost je tedy historie školství rozdělena do dvou podkapitol – Školství v obci Klenčí do poloviny 19. století, Školství v obci Klenčí od 2. poloviny 19. století do roku 1925. Právě tento rok je zlomový v dějinách obce, protože 13. září 1925 byla slavnostně otevřena nová školní budova – Masarykova základní škola v Klenčí pod Čerchovem.

Třetí kapitola je těžištěm celé práce. Podrobnou analýzou čtyř kronik obce uvádí tato kapitola historii Masarykovy základní školy, která byla otevřena, jak je výše uváděno, v roce 1925 jako obecná a měšťanská škola. Pro větší přehlednost byla

kapitola rozdělena do podkapitol opět dle časového ohraničení. První podkapitola přináší stručně rané dějiny školy, zmiňuje, co předcházelo výstavbě nové budovy, komentuje slavnostní otevření budovy, shrnuje celkové náklady na výstavbu i její vybavení. Podrobně přináší informace o počtech žáků v jednotlivých třídách i o jménech pedagogů. Druhá podkapitola se pak věnuje škole v období okupace. Klenečská škola, stejně jako sedm dalších škol v okolních obcích, připadla v roce 1938 Velkoněmecké říši. Podkapitola komentuje především změny spojené s časem druhé světové války a pak především s obnovou školství v prvních poválečných dnech. Opět i v tomto období jsou zmiňována jména učitelů pracujících na obecné i měšťanské škole. Třetí podkapitola rozebírá školní léta 1946–1960, v kterých došlo ke změně názvu školy, zakládání různých mládežnických skupin a výchovně vzdělávacích kroužků. Opět je několikrát zmíněn pedagogický sbor školy. Čtvrtá podkapitola se věnuje létům 1960–1975, dokumentuje problematiku vysokého počtu žáků a nedostatku prostoru k výuce, informuje o stavbě školní jídelny, výdajích na nejnutnější opravy a opět stavem pedagogického sboru. Pátá podkapitola přináší informace o škole z let 1975–1985. První zpráva v této kapitole je věnována velkým oslavám padesátého výročí otevření nové budovy a nutnosti její rekonstrukce. Dále je popsán provoz školy i školní jídelny a družiny během rekonstrukce, který zahrnoval výuku v několika budovách v obci, které primárně nebyly pro výuku určeny. Podkapitola je zakončena informacemi o otevření nově zrekonstruované budovy 1. září 1981. Šestá podkapitola uvádí časově nejkratší úsek, a to existenci školy v letech 1985–1989. Novinkou v této době je existence nové školní budovy, která je značena jako budova II. V této části se nachází velmi podrobné dokumentování pedagogického sboru, podrobně je uváděno množství žáků prospívajících, prospívajících s vyznamenáním i neprospívajících. Sedmá podkapitola přináší informace z let 1989–1997. V této době jsem ve škole aktivně učila a podílela jsem se na různých projektech, které jsem v práci také popsala. Kromě členů pedagogického sboru, počtu žáků, rozmístění tříd podkapitola dále uvádí zajímavosti ze života obce, které jsou spojeny s činností školy – opravy budovy, pravidelná vystoupení školní akademie, výměnné pobyty žáků. V této podkapitole se též poprvé objevuje informace o přijímacím řízení žáků devátých tříd. Osmá podkapitola se věnuje školním létům 1997–2005. Upozorňuje především na výborné výsledky ve sportovních, naukových a jazykových soutěžích, které se konaly ve druhé polovině devadesátých let, konkrétně opakovanou účast žáků filatelistů na celostátním republikovém kole či

výborné výsledky šachistů. Zmiňuje též rozsáhlou rekonstrukci budovy a novou přístavbu. Devátá podkapitola rozebírá informace od roku 2005 do současnosti. Především charakterizuje školu dle platného ŠVP, zmiňuje pedagogický sbor i dlouhodobé projekty a zájmové kroužky.

Čtvrtá kapitola přináší analýzu několika rozhovorů. Prvním je rozhovor s žákyní navštěvující školu v sedmdesátých letech, druhým pak rozhovor s žákyní navštěvující školu v devadesátých letech, třetí rozhovor byl veden s bývalou zástupkyní a dlouholetou učitelkou školy, čtvrtý rozhovor poskytla matka žáka studujícího klenečskou školu v devadesátých letech. Poslední rozhovor byl veden se současnou ředitelkou školy.

Součástí práce je pak i relativně rozsáhlá obrazová příloha, která přináší kromě znaku města a pohled na městys Klenčí i fotografie památek v obci, jež byly pořízené autorkou práce. Kromě nich se též v práci objevují i fotografie z kroniky obce, které se nějakým způsobem dotýkají školství v obci.

Cílem práce bylo podat ucelený pohled na historii školství v obci Klenčí pod Čerchovem. Myslím si, že cíl práce byl splněn, vzniklá práce totiž souhrnně dokumentuje vývoj školství v obci – uvádí postupně všechny školní budovy, které sloužily k výuce, představuje školské dobové kurikulum a jeho osnovy, zaměřuje se na osobnost učitele, dokumentuje proměnu školství v obci a věnuje se i dalším školským otázkám. V práci je použito záměrně několik termínů, které označují statut obce – městečko, městys, vesnice nebo obecně obec. Důvodem je postupná proměna historického chápání tohoto výrazu i nepřesné označení v odborné literatuře.

Vzniklá práce je tak vůbec prvním uceleným přehledem o školství v obci. Její praktické využití je rozmanité. První kapitola přinášející podrobné informace o historii obce, pamětihodnostech i osobnostech může být cenným zdrojem při plánování vlastivědných i dějepisných vycházek žáků 1. a 2. stupně základní školy i studentů středoškolských či vysokoškolských. Ucelená dokumentace vývoje školství pak může posloužit historikům i zájemcům o dějiny školství jako podklad pro případné další analýzy či komparativní studie. Pro Masarykovu základní školu je vytvořená práce prakticky prvním uceleným shrnutím dějin školství v obci i dané konkrétní budovy.

V budoucnu bych se chtěla opět věnovat tématu lokálního školství, tentokrát však se zaměřením na okolní obce, ve kterých existovaly farní či jednotřídní školy, které postupně zanikly a o jejichž existenci existuje velmi málo pramenů.

Summary

This bachelor thesis deals with the historical development of primary education village Klenčí, a village in Domažlice District in the Plzeň Region of the Czech Republic, from the first references to contemporary period.

The purpose of the thesis is the compact overview of the historical development of primary school. The bachelor thesis is based on archival sources and available scientific literature.

The thesis itself is divided into four chapters. The first chapter deals with the village's history which is really rich and interesting, it shows important village's sights and reminds the names of famous natives.

The second chapter provides an overview of an education in Klenčí pod Čerchovem since the first mentions to foundation of Masarykova elementary and lower secondary school. The education system in this village has quite long tradition. The Klenčí's register of births and deaths brings a piece of information, that there was a school in Klenčí in 1658. This chapter introduces all schools buildings in Klenčí which provided education there, it comments important teaching laws, the teaching structures, plans or salary. It shows how difficult was teaching job.

The third chapter is the main part of the the thesis. It consists of a chronological overview of the individual stages the development of Masarykova primary school, which was opened in 1925. It brings lots of information about the building, its construction and reconstruction, the teaching staff and equipment.

The fourth chapter brings the analysis of interviews with formers pupils, teachers or parents which are connected with the school. They describe their own relationship to school, their memories. They remember the teachers, teaching principles and strategies, school events. They evaluate their teachers and compare this school with others.

The important part of the thesis is absolutely the pictorial part, which provides not only a lot of photos of all school buildings in Klenčí, but also photos which were created during school periods.

Seznam pramenů a literatura

A. Prameny:

Kroniky

Kronika farnosti Klenčí pod Čerchovem: 1737–1943. Dostupné z:
<<http://www.portafontium.eu/>>

Kronika města Klenčí pod Čerchovem: 1836–1935. Dostupné z:
<<http://www.portafontium.eu/>>

Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1951–1978. Dostupné z:
<<http://www.portafontium.eu/>>

Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1979–1987. Dostupné z:
<<http://www.portafontium.eu/>>

Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: 1988–1998. Dostupné z:
<<http://www.portafontium.eu/>>

Prameny okresního archivu

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 107 – *Pětiletý průřez školou povinných dětí školní obce Klenčí.*

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, INV. Č. 110, Č. KART. 9 – *Stavební plány k výstavbě Masarykovy školy.*

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 188 – *Nabídka rozpočtu nákladů.*

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 199 – *Stavební úpravy ZDŠ Klenčí pod Čerchovem.*

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 73 – *Požadavky na rekonstrukci školy z roku 1977.*

Prameny vydané

Výroční zpráva Okresního archívu Domažlice za rok 1981. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1982, s. 142.

Výroční zpráva Okresního archívu Domažlice za rok 1983. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1984, s. 127.

Výroční zpráva Okresního archívu Domažlice za rok 1986. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1987, s. 134.

Výroční zpráva Okresního archívu Domažlice za rok 1987. Horšovský Týn: Okresní archiv Domažlice, 1988, s. 179.

Archiv školy

Pamětní kniha obecné trojtřídní školy Klenčí, zdroj: archiv školy, nestránkováno.

Stručná historie Masarykovy ZŠ a MŠ v Klenčí pod Čerchovem, zdroj: archiv školy, nestránkováno.

Ústní prameny

Osobní rozhovor s paní Jaroslavou Brabcovou bytem Plzeň, Žlutická 30, bývalou žákyní navštěvující školu v letech 1975 – 1978. Rozhovor vedla autorka dne 31. 5. 2017 v Plzni, Žlutická 30.

Osobní rozhovor s paní Jarmilou Nešporovou bytem Plzeň, Tachovská 33, bývalou žákyní navštěvující školu v letech 1992 – 1999. Rozhovor vedla autorka dne 17. 3. 2017 v Klenčí pod Čerchovem 317.

Osobní rozhovor s paní Věrou Hrbáčkovou bytem Klenčí pod Čerchovem 344, bývalou zástupkyní školy a učitelkou, tohoto času ve starobním důchodu. Rozhovor vedla autorka dne 27. 10. 2016 v Klenčí pod Čerchovem 344.

Osobní rozhovor s paní Zdenou Haladovou bytem Díly 381, matkou žáka studujícího školu v devadesátých letech. Rozhovor vedla autorka dne 14. 3. 2017 v Klenčí pod Čerchovem 317.

Osobní rozhovor s Jarmilou Novákovou bytem Klenčí pod Čerchovem 306, současnou ředitelkou školy. Rozhovor vedla autorka dne 15. 3. 2017 v Masarykově základní škole Klenčí pod Čerchovem.

B. Literatura:

Literatura přímo použita v textu

FELIX, Emil. *Chodsko v našem písemnictví*. Plzeň: Theodor Mareš, 1940, s. 111.

HOFMEISTEROVÁ, Božena. *Okouzlený milenec Chodska*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988, s. 130. ISBN 44 – 486 – 88.

JÍLEK, Tomáš, (ed.). *Západočeská vlastivěda*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1990, s. 140.

JINDŘICH, Jindřich. *Chodsko*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1956, s. 287.

Klenčí pod Čerchovem: Obec Klenčí pod Čerchovem. Klatovy: Nakladatelství Českého lesa, 2002, s. 67.

Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky v Praze a Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Mladá fronta, 2007. ISBN 978-80-204-1450-2.

OTCOVSKÝ, Ivan. *Soupis učitelských a školských spolků v Čechách do roku 1900: soupis podle politických okresů z r. 1880*. Praha: Ústav československých a světových dějin ČSAV, 1977, s. 396.

PELANT, Jan. *Města a městečka Západočeského kraje: stručné dějiny, současnost a výběrová bibliografie 129 míst*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988, s. 333.

ROUBÍK, František – VÁCHAL, Karel. *Boj chodského lidu*. Plzeň: Krajské nakladatelství, 1962, s. 168.

VONDRAŠOVÁ, Pavlína. *Historie kostela sv. Martina v Klenčí pod Čerchovem*. Klenčí pod Čerchovem: Obecní úřad, 2006, s. 16.

Literatura použita studijně

JŮVA, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 91.

RÝDL, K. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I. (1774–1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, s. 67.

SOMR, M. a kol.: *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, s. 359.

VESELÁ, Zdenka: *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno: Masarykova univerzita, 1992, s. 147. ISBN 978-80-7395-322-5.

C. Elektronické zdroje:

Informace o městysu [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>> [Cit. 2017-02-06].

Stará pošta [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>> [Cit. 2017-02-06].

Muzeum Jindřicha Šimona Baara [Online]. Dostupné z: <<http://www.klenci.cz/>> [Cit. 2017-02-22].

ŠVP Tvořivá škola. [Online]. Dostupné z: <<http://www.zsklenci.cz/>> [Cit. 2017-05-16].

Přílohy

Seznam textových a obrazových příloh

Příloha č. 1: Znak města Klenčí pod Čerchovem.

Příloha č. 2: Pohled na městys Klenčí.

Příloha č. 3: Jindřich Šimon Baar – hrob na místním hřbitově.

Příloha č. 4: Jindřich Šimon Baar – náhrobek.

Příloha č. 5: Jindřich Jindřich – hrob na místním hřbitově.

Příloha č. 6: Jindřich Jindřich – náhrobek.

Příloha č. 7: Kostel svatého Martina.

Příloha č. 8: Baarův dům – Muzeum Jindřicha Šimona Baara.

Příloha č. 9: Budova Staré pošty.

Příloha č. 10: Pamětníka deska generála Suvorova.

Příloha č. 11: Fara.

Příloha č. 12: Nejstarší školní budova číslo popisné 118.

Příloha č. 13: Současná budova.

Příloha č. 14: Školní budova číslo popisné 117.

Příloha č. 15: Dnešní stav.

Příloha č. 16: Budova staré pošty.

Příloha č. 17: Dnešní stav.

Příloha č. 18: Nová školní budova Občanské školy v Klenčí pod Čerchovem.

Příloha č. 19: Fotografie ZŠ z roku 1994.

Příloha č. 20: Aktuální stav školní budovy.

Příloha č. 21: Pavilon mateřské školky, do kterého byla v devadesátých letech umístěna první a druhá třída.

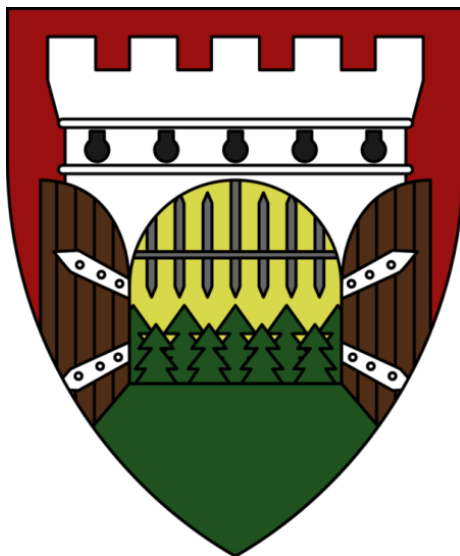
Příloha č. 22: Budova č. II, „mezi bytovkami“ – současný stav.

- Příloha č. 23: Dokument z roku 1886 informující o vývoji počtu žáků navštěvujících klenečskou školu.
- Příloha č. 24: Pamětní kniha obecné trojtřídní školy v Klenčí.
- Příloha č. 25: Zpráva o průběhu školního roku 1913–1914.
- Příloha č. 26: Projev pronesený k příležitosti položení základního kamene Masarykovy základní školy.
- Příloha č. 27: Seznam učitelů, kteří působili v obecné a měšťanské škole v Klenčí pod Čerchovem v roce 1924.
- Příloha č. 28: Stavební plány k výstavbě Masarykovy základní školy z roku 1924.
- Příloha č. 29: Nabídka rozpočtu nákladů z 25. 3. 1924.
- Příloha č. 30: Dokument informující o ztrátě školní kroniky.
- Příloha č. 31: Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77.
- Příloha č. 32: Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77 – situační plán.
- Příloha č. 33: Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77 – východní pohled.
- Příloha č. 34: Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77 – jižní pohled.
- Příloha č. 35: Požadavky na rekonstrukci školy z roku 1977.
- Příloha č. 36: Fotografie z akcí školy – 70. léta – akce turistického kroužku.
- Příloha č. 37: Fotografie z akcí školy – 70. léta – školní akademie.
- Příloha č. 38: Fotografie z akcí školy – 70. léta – přírodovědný kroužek.
- Příloha č. 39: Pedagogický sbor ředitele Jiřího Stoklasy, rok 1985.
- Příloha č. 40: Pedagogický sbor ředitelky Jarmily Kahlerové, rok 1987.
- Příloha č. 41: Návštěva belgických studentů, duben 1995.
- Příloha č. 42: Návštěva Belgie klenečskými žáky, květen 1995.
- Příloha č. 43: Novodobé fotografie z akcí školy – Den Země.
- Příloha č. 44: Novodobé fotografie z akcí školy – Beseda s hasiči.
- Příloha č. 45: Novodobé fotografie z akcí školy – Výtvarný kroužek.

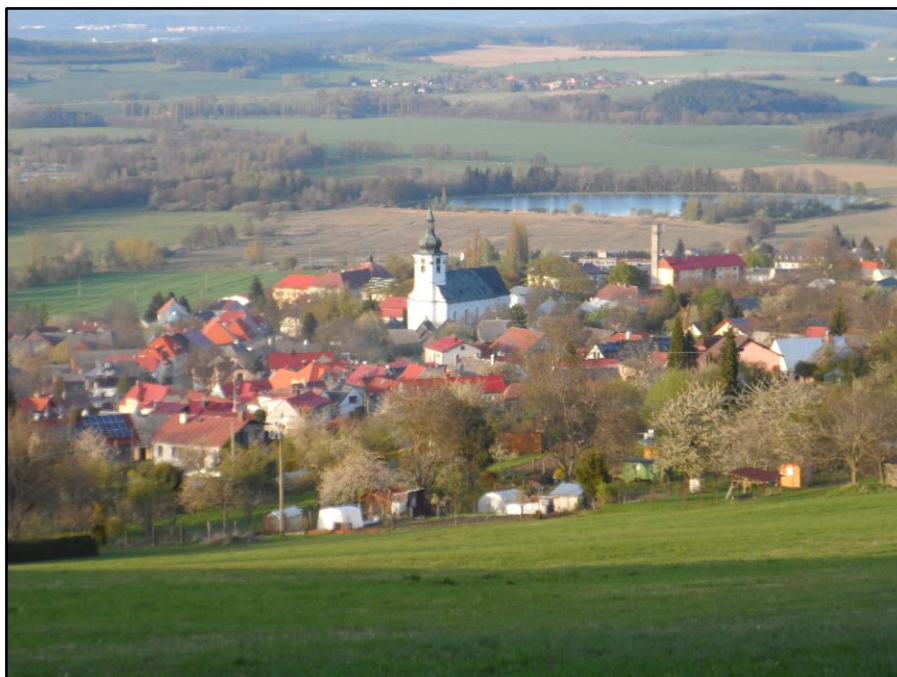
Příloha č. 1

*Znak města Klenčí pod Čerchovem*¹³²

Příloha č. 2

*Pohled na městys Klenčí*¹³³

¹³² *Znak města Klenčí pod Čerchovem*. [Online]. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=40088909/> [Cit. 2017-04-16].

¹³³ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 3

Jindřich Šimona Baar – hrob na místním hřbitově¹³⁴

Příloha č. 4

Jindřich Šimon Baar – Náhrobek¹³⁵

¹³⁴ Soukromý archiv autorky.

¹³⁵ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 5

Jindřich Jindřich – hrob na místním hřbitově¹³⁶

Příloha č. 6

Jindřich Jindřich – náhrobek¹³⁷

¹³⁶ Soukromý archiv autorky.

¹³⁷ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 7

*Kostel svatého Martina*¹³⁸

---

¹³⁸ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 8

Baarův dům – Muzeum Jindřicha Šimona Baara¹³⁹

Příloha č. 9

Budova Staré pošty¹⁴⁰

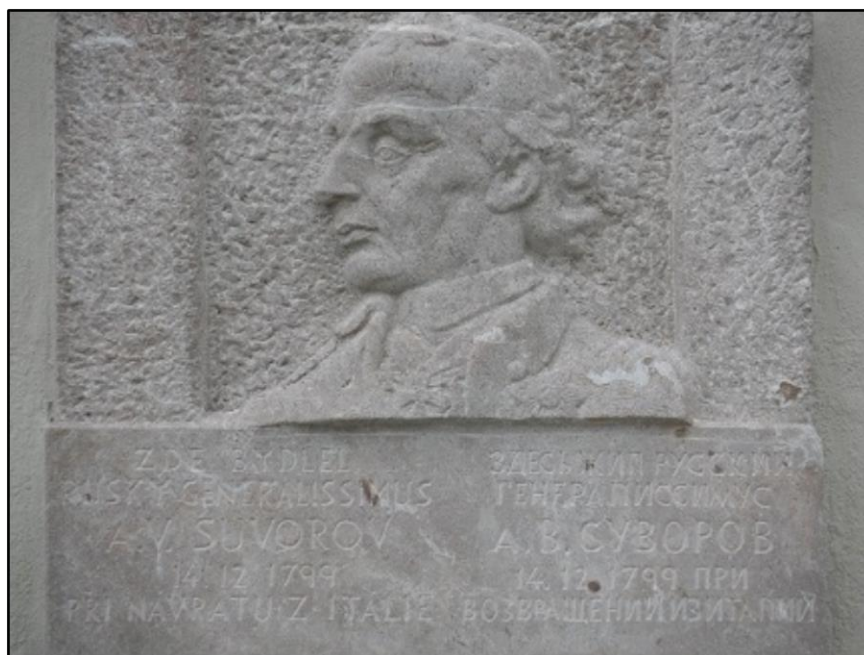

¹³⁹ Soukromý archiv autorky.

¹⁴⁰ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 10

Pamětníka deska generála Suvorova¹⁴¹

Příloha č. 11

Fara¹⁴²

¹⁴¹ Soukromý archiv autorky.

¹⁴² Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 12

Nejstarší školní budova číslo popisné 118¹⁴³ – dnes již neexistuje

Příloha č. 13

Současná budova¹⁴⁴

---

¹⁴³ *Kronika města Klenčí pod Čerchovem: Datace: 1836–1935. s. 82 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>>[Cit. 2017-01-21].*

¹⁴⁴ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 14

Školní budova číslo popisné 117, upravena na trojtřídní, později čtyřtřídní obecnou školu¹⁴⁵

Příloha č. 15

Dnešní stav¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ *Kronika města Klenčí pod Čerchovem: Datace: 1836–1935. s. 83 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>> [Cit. 2017-01-21].*

¹⁴⁶ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 16

Budova staré pošty¹⁴⁷

Příloha č. 17

Dnešní stav¹⁴⁸

---

¹⁴⁷ Soukromý archiv autorky.

¹⁴⁸ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 18

Nová školní budova Občanské školy v Klenčí pod Čerchovem, fotografie ze slavnostního otevření školy v roce 1925¹⁴⁹

Příloha č. 19

Fotografie ZŠ z roku 1994¹⁵⁰

¹⁴⁹ *Kronika města Klenčí pod Čerchovem: Datace: 1836–1935. s. 83 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>> [Cit. 2017-01-21].*

¹⁵⁰ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: Datace: 1988–1998. s. 130 [Online]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/>> [Cit. 2017-01-21].*

Příloha č. 20

Aktuální stav školní budovy¹⁵¹

---

¹⁵¹ Archiv školy – fotogalerie [Online]. Dostupné z: <<http://www.zsklenci.cz/>> [Cit. 2017-05-07].

Příloha č. 21

Pavilon mateřské školky, do kterého byla v devadesátých letech umístěna první a druhá třída¹⁵²

Příloha č. 22

Budova č. II, „mezi bytovkami“ – současný stav¹⁵³

---

¹⁵² Soukromý archiv autorky.

¹⁵³ Soukromý archiv autorky.

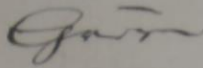
Příloha č. 23

Dokument z roku 1886 informující o vývoji počtu žáků navštěvujících klenečskou školu¹⁵⁴

Lok. okresní školní rada v Domažlicích
 Přehledový průběh školou povinných
 dětí školní obce Kleneč

Školní rok	Kleneč	Třnávka
18 $\frac{84}{85}$	245	
18 $\frac{83}{84}$	236	
18 $\frac{82}{83}$	232	
18 $\frac{81}{82}$	229	
18 $\frac{80}{81}$	217	
<i>Suma</i>	1159	
<i>prů- mír</i>	232	

Lok. okresní školní rada v
 Domažlicích dne 14. února 1886
 Okr. okresní hejtman
 odpověděl.

¹⁵⁴ SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, archivní fond Archiv města Klenčí pod Čerchovem, EL NAD 107, inv. č. 345, č. kart. 7, ze dne 14. 2. 1886.

Příloha č. 24

Pamětní kniha obecné trojtřídní školy v Klenčí, uložena v archivu základní školy¹⁵⁵

¹⁵⁵ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 25

Zpráva o průběhu školního roku 1913–1914, z Pamětní knihy uložené v archivu základní školy¹⁵⁶

Školní rok 1913-14.

Školní rok popočal v úterý, dne 16. září 1913. vinnaním Duchá vr. Le službač Božích vrátky od díky do školy, kde jim píkní učitel vyřadil dělení platíškol. řádu.

Dne 17. září díky rozřídění, sděleno jim vše potřebné, odpoledne pak spáče pravidelné vyučování.

napsaných			z těch navštěvují						do naší školy povinných						
roční	článek	osob	škola	škola	škola	škola	škola	I. tr.	II. tr.	III. tr.	IV. tr.	škola	škola	škola	škola
112	122	237	2	1	3			13	23	36	42	23	65	25	57
												30	98	08	110

a) Dne 1. srpna 1913. odloženy všechny jmeniny jako velice škla Háštor přítomno výskak e význaske odlay, e mány účastní z s učitelstvem. plněl Božios, po aronh zapina pakingská náh. hymna

b) Dne 19. listopadu 1913, parrhineton dne Spjnyt sio jmenin vesnule cisarovny přítomny díky s učitel raduoni máe zol

Pro chudou školu mládež, došly dary:

a) ona osaceni: ot klubu čestných kufistů r Prae 100 K, ot xalovny zdejši 30 K, od obce 91. 80 K, úbrnem 221. 70 K. Z toho zakoupeno 14 párů obuv, 14 kábitků, 13 kábitků, 4 pen. válečky, 5 kábitků, 2 páry dřevěáků, vše rozdáno dne 24. prosince 1913.

b) na š. potřeby: ot koto jeditelůi velkostatku kanti 20. K, ot zdejšy zdejši 20 K, z detobitov dírada 11. 16 K, ot p. A. J. Spaly, kaplana 2 K, úbrnem 53. 16 K, kteréž vyřadily na stáleria ziatu školaček potrieb pro chudé.

Dne 16. prosince 1913 vykonal na škole mrambr...

¹⁵⁶ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 26

Projev pronesený k příležitosti položení základního kamene Masarykovy základní školy,
z Pamětní knihy uložené v archivu základní školy¹⁵⁷

Vážení shromáždění:
Do základního kamene této budovy, složíme nyní skříňku
ve které uložena jest: Pamětní listina, kovové a papírové peníze
které jsou právě v oběhu a poštovní známky. Dále složíme tam
růska čísla politických deníků i týdeníků bez rozdílu poli-
tických stran. Všechny pamětní listiny dovolím si Vám nyní
předstí:
✱
Vkládám tedy skříňku do základního kamene, a prosím
zásluhou přítomní i nedávající hosty, aby mým svým poklepením
pomohli skříňku zazdobit.
Slovo: Bohu, Vlasti, Kánonu!
Vážení shromáždění, nyní ukončuji tuto slavnost a vyslovuji
upřímný dík všem, kteří zaslouží si jakoukoli zásluhu o tuto
školní a duševní slavnost. Zvláště děkuji zásluhám všech
spolků a ostatním našim hostům.
Školní škola a její budoucnost v našem městě pak
přeji a provolám zdar!

¹⁵⁷ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 27

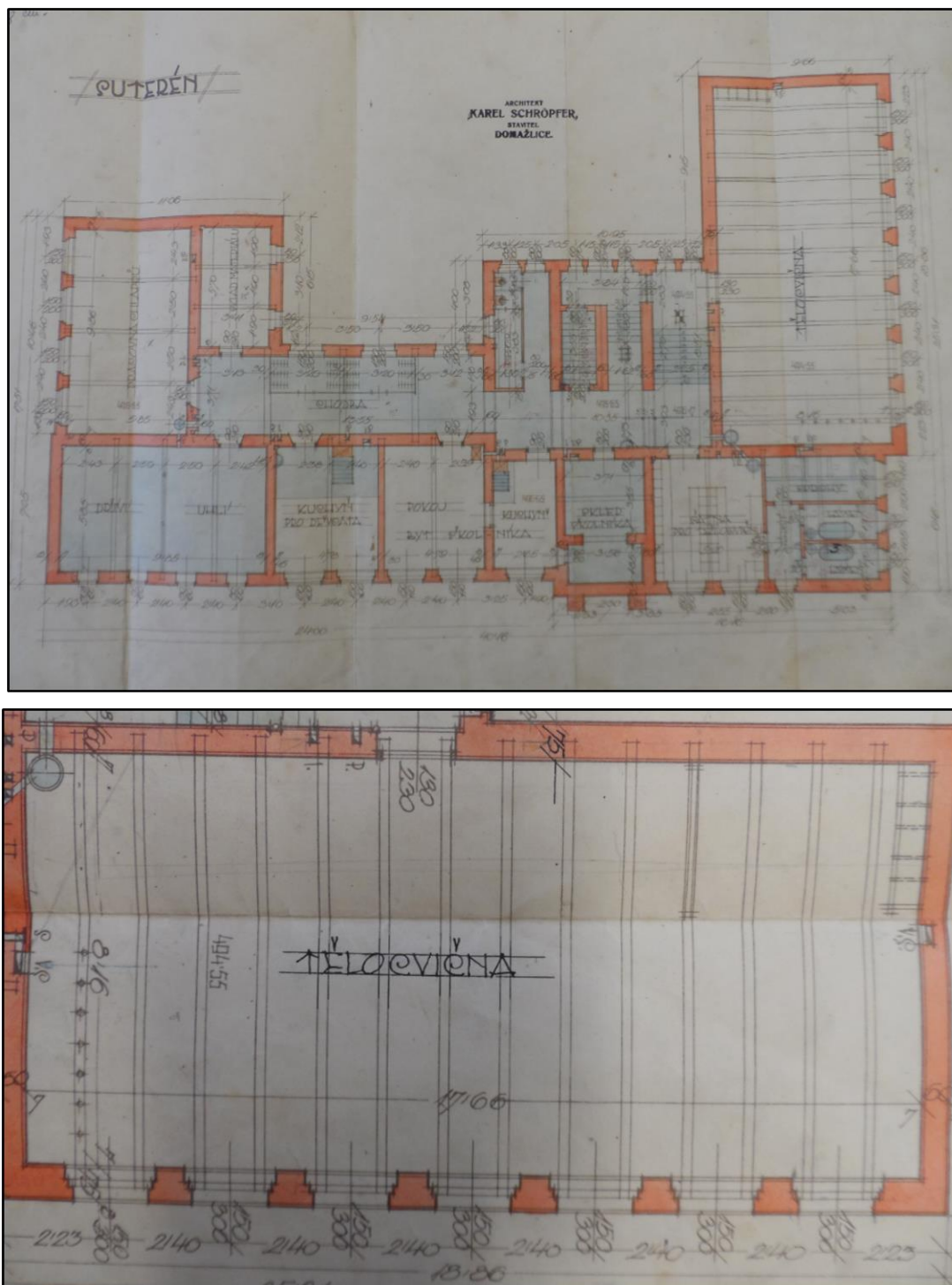
Seznam učitelů, kteří působili v obecné a měšťanské škole v Klenčí pod Čerchovem v roce 1924, z Pamětní knihy uložené v archivu základní školy¹⁵⁸

Měšťanská škola.		
Učitelé.	Hodnost.	Poznámka.
Leopoldina Bordáčková	první odborná učitelka	
Jan Kaut,	nastupující učitel.	
Amstuzie Kolbáková	zast. učitelka p. n. s. p. n.	
†	†	†
Leopoldina Bordáčková	def. odborná učitelka.	
Marie Štebná	nastupující učitelka.	Převzata dne 1. ledna 1926 na měšťanskou školu do Stávkova št.
Václav Hermann,	nastupující učitel.	Od ledna 1926 přeložen do Mošic.
Antonín Martinek,	vypravovací učitel.	
Anička Kudlencová	učitelka p. n. s. p. n. a dom. m. n.	
Leopoldina Bordáčková	def. odb. učitelka.	
Miloslav Kase	nat. odb. učitel.	Převzat min. p. a n. s. v. s. dne 22. října 1926 na měst. š. do Stávk.
Marie Lachanová	nastup. učitelka.	
Jindřich Páca,	vypravovací učitel.	Od 1. srpna 1927 ustanoven def. učitelem v Kolářovicích.
Antonín Martinek,	vypr. učitel.	Od 1. srpna 1927 ustanoven def. učitelem v Loučovicích.
Josef Běhlíček,	vypr. učitel.	
Marie Výštinová	vypravovací učitelka.	
Anička Kudlencová	učitelka p. n. s. p. n. a dom. m. n.	Prvoladá pro mateřství od 22. I. 1926 do 21. II. 1927.
Leopoldina Laudátová	vypravovací učitelka p. n. s. p. n. a dom. n.	

¹⁵⁸ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 28

Stavební plány k výstavbě Masarykovy základní školy z roku 1924¹⁵⁹

¹⁵⁹ SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, archivní fond Archiv města Klenčí pod Čerchovem, inv. č. 110, č. kart. 9, z roku 1924. Stavební plány k výstavbě Masarykovy školy.

Příloha č. 29

Nabídka rozpočtu nákladů z 25. 3. 1924¹⁶⁰

Cena		Obnos Číslo měřené a čítrna	Rozměry metr	Obsah metr	Cena		Obnos			
h	Kč				h	Kč	h			
REKAPITULACE.										
		1.	Práce sednická a nádenická	Kč	165.443	02			✓	
		2.	Práce kamenická	"	13.602	15			✓	
		3.	Práce tesařská	"	75.330	19			✓	
		4.	Práce pokrývačská	"	29.517	12			✓	
		5.	Práce klempířská	"	15.466	91			✓	
		6.	Práce truhlářská	"	112.724	24			✓	
		7.	Práce zámečnická	"	36.894	95			✓	
		8.	Práce natěračská	"	16.216	03			✓	
		9.	Práce sklenářská	"	17.595	11			✓	
		10.	Práce kamnářská	"	5.760	00			✓	
		11.	Práce malířská	"	2.710	00			✓	
		12.	Instalace číní	"	43.689	94			✓	
		13.	Kanalizace číní	"	11.045	92			✓	
		14.	Studna číní	"	2.500	00			✓	
		15.	Hromosvod číní	"	2.889	00			✓	
		16.	Práce čalounická	"	4.699	20			✓	
		17.	Zavedení světla číní	"	5.000	00			✓	
		18.	Úprava parcely číní	"	1.400	00			✓	
		19.	Ohrazení číní	"	5.913	20			✓	
		20.	Spřísnění dřevníku číní	"	5.749	64			✓	
		Celkový náklad číní			Kč	107.453	02			
						1063	20			
						80638982				
		Z tohoto a z těchto všech pen slevují 5 %, t.j. pět procent,								
		takže stavební náklad po slevě číní Kč 767.080,37 - slevy								
		sedmstědesátšedesát - osmdesát - kor. čsl. 37,100 hal.								
v Domažlicích, dne 25. března 1924.					ANTONÍN HEISZ , architekt a stavitel DOMAŽLICÍCH					

¹⁶⁰ SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, Nabídka rozpočtu nákladů, EL NAD 188, archivní fond Archiv města Klenčí pod Čerchovem, inv. č. 109, č. kart. 9, z 25. 3. 1924.

Příloha č. 30

Dokument informující o ztrátě školní kroniky, z Pamětní knihy uložené v archivu základní školy¹⁶¹

Ú v o d e m .

Před zábořem Chodska německou brannou mocí dne 24. listopadu 1938 byly ze školní budovy v Klenčí odvezeny do Domažlic, busta pana presidenta T.G. Masaryka, obrazy p. presidenta Dra E. Beneše, prapory, kronika školní a tělocvičné nářadí jednoty Sokol v Klenčí ze školní tělocvičny. Věci odváželo vojsko z domažlické posádky na svých autech a byly uloženy v Kabinetu chlapecké školy v Domažlicích. V důsledku dalších událostí nemohly tyto věci ani zde zůstat a stěhovány dále. Školní kronika byla ztracena a přes úsilovné pátrání ve spisovně ONV v Domažlicích i jinde, nebyla nalezena.

Zakládáme proto novou kroniku, k níž dějinný úvod napsala zdejší rodačka definitivní odborná učitelka naší měšťanské školy paní Přibyslava Bozděchová.

V Klenčí pod Čerchovem 28. října 1945.

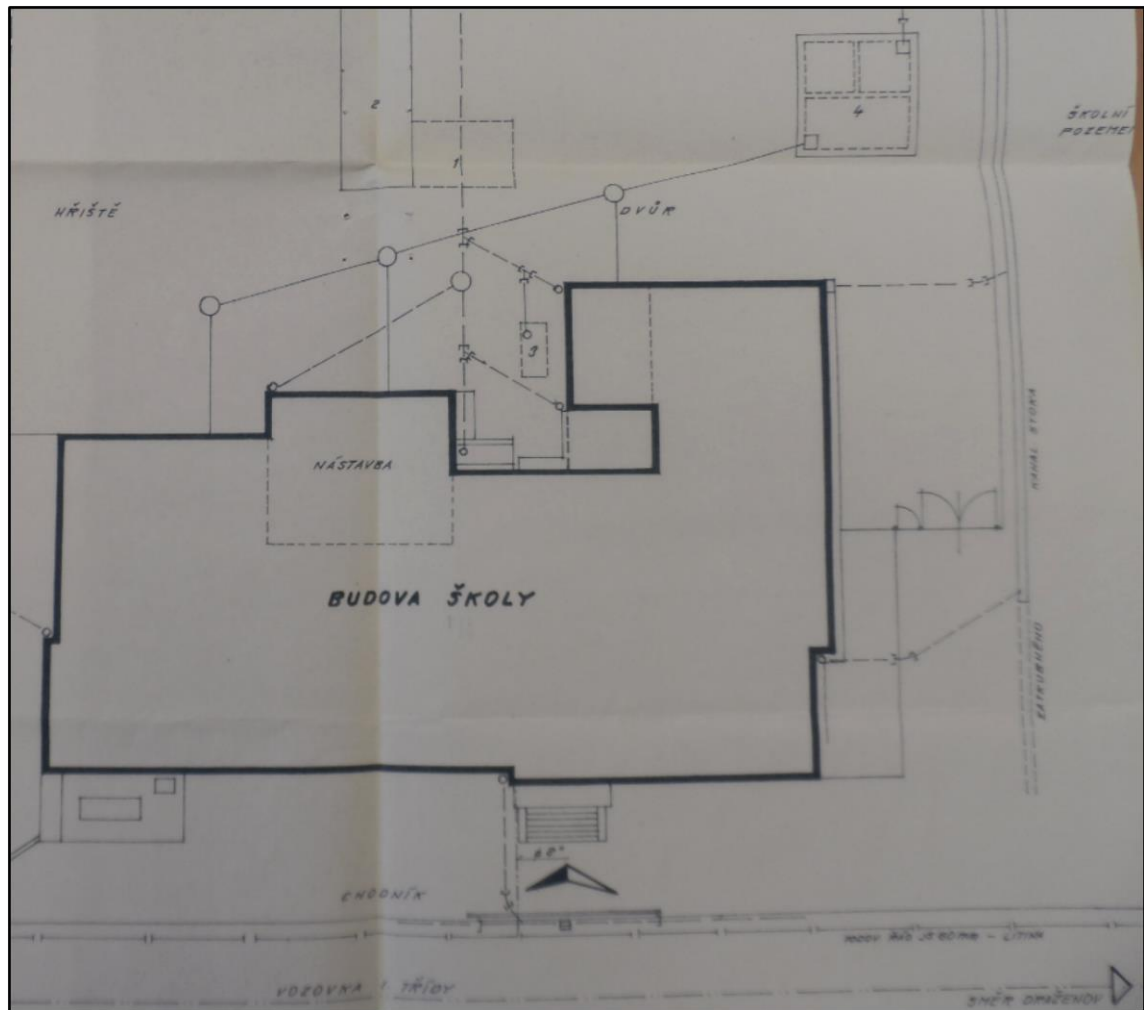
Joh. Hach,
ředitel školy.

¹⁶¹ Soukromý archiv autorky.

Příloha č. 31

Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77¹⁶²

a) Plán budovy školy

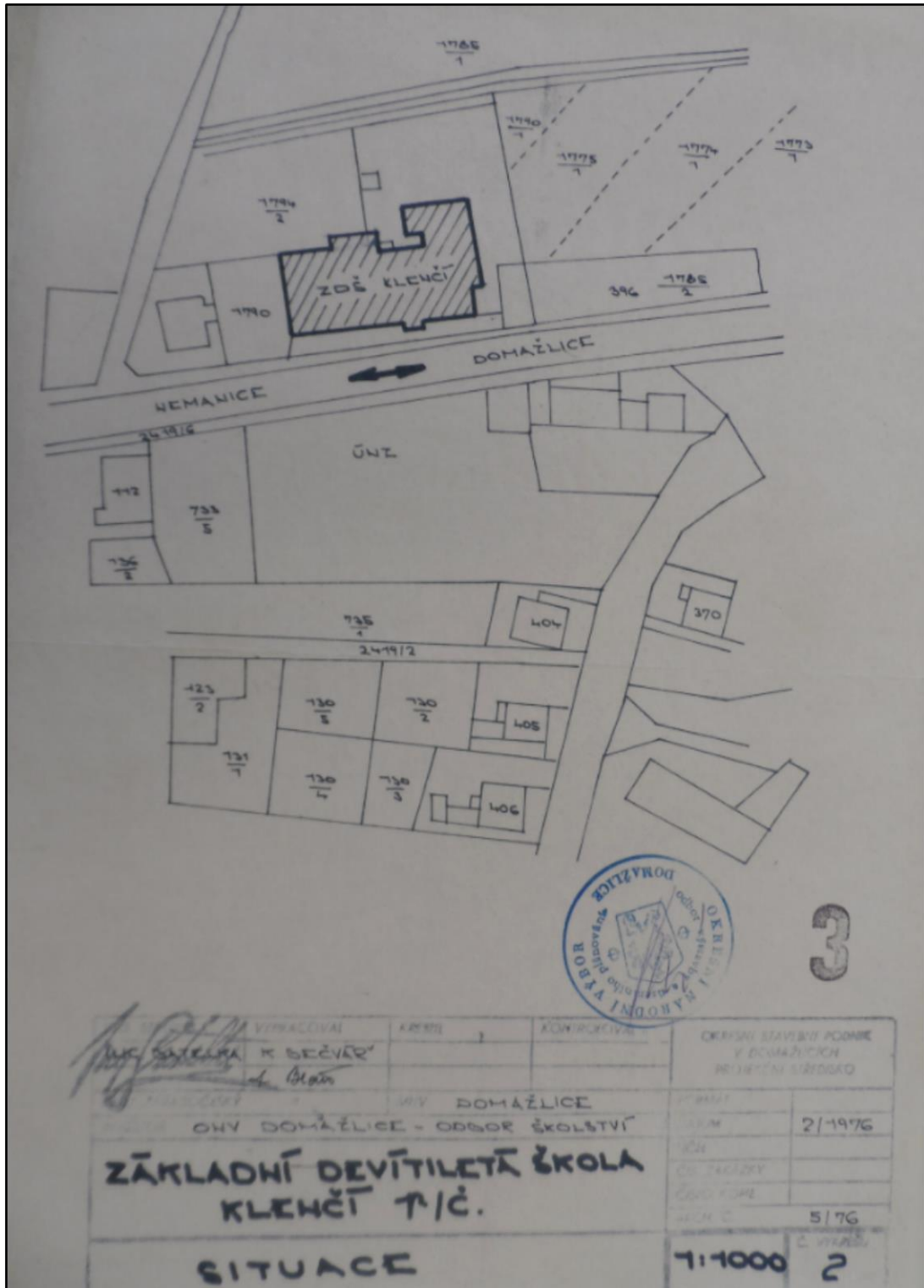

¹⁶² SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 199, archivní fond OSP Domažlice, inv. č. 589, č. kart. 223. Stavební úpravy ZDŠ Klenčí pod Čerchovem.

Příloha č. 32

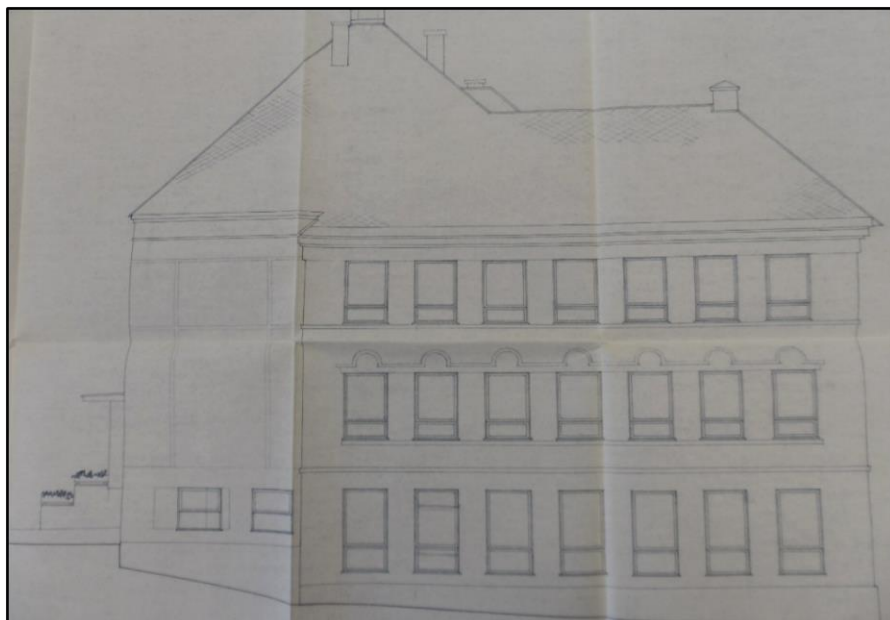
Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77 – situační plán¹⁶³

¹⁶³ SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 199, archivní fond OSP Domažlice, inv. č. 589, č. kart. 223. Stavební úpravy ZDŠ Klenčí pod Čerchovem.

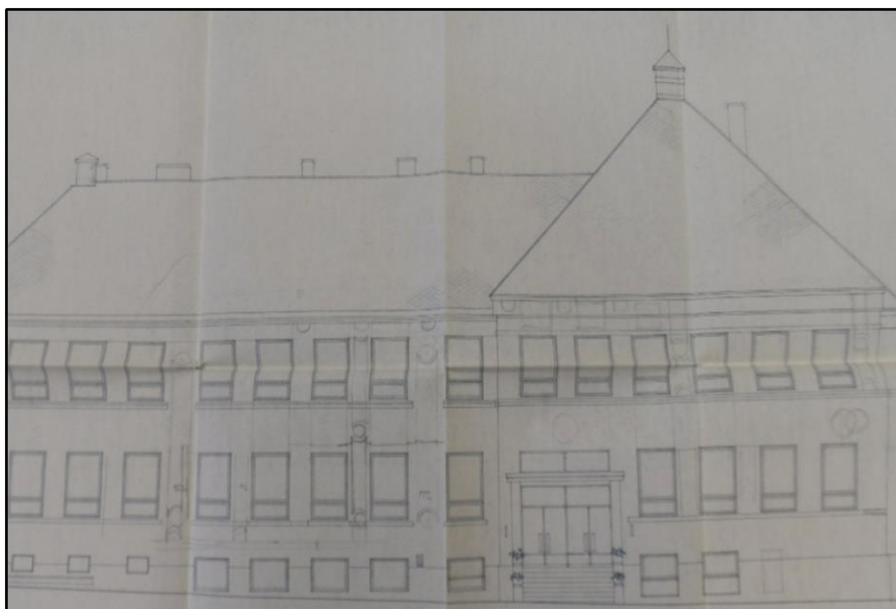
Příloha č. 33

Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976–77 – východní pohled¹⁶⁴

Příloha č. 34

Stavební plány k rekonstrukci z roku 1976-77- jižní pohled¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 199, archivní fond OSP Domažlice, inv. č. 589, č. kart. 223. Stavební úpravy ZDŠ Klenčí pod Čerchovem.

¹⁶⁵ Tamtéž.

Příloha č. 35

Požadavky na rekonstrukci školy z roku 1977¹⁶⁶

Okresní národní výbor v Domažlicích
odbor školství
PSC 344 13 - Telefon 2241-3, 2041-5

C. p.: Škol/77

V Domažlicích dne 26. 4. 1977

Okresní stavební podnik
projekce - s. Hojda
Domažlice

Věc:
Požadavky na rekonstrukci ZŠ Klenčí p/Č.

Žádáme Vás, abyste do připravované studie pro rekonstrukci budovy ZŠ Klenčí p/Č. zahrnuli následující požadavky:

1. Celková rekonstrukce rozvodu el. energie, vodoinstalace a ústředního vytápění celé budovy včetně kotelny,
2. výměna oken a dveří,
3. úprava všech podlah pokrytím podlahovinou PVC, případně jinou vhodnou krytinou. Vyřešení povrchu podlahy v tělocvičně.
4. V rámci obestavěného prostoru doporučujeme nově řešit otázku umístění šaten, zřízení dalších 2 - 3 kabinetů (třeba v podkroví), rozšíření stávající sborovny o ředitelnu a zřízení ředitelny.
5. V rámci modernizace doporučujeme posoudit stav školní jídelny, případně ji strhnout a nahradit na stejném prostoru školní jídelnou, nad níž by případně mohly být vybudovány další 2 učebny.

Vedoucí odboru školství:
Ivo Švígler

Na vědomí MNV Klenčí p/Č.

¹⁶⁶ SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, EL NAD 73, archivní fond Okresní národní výbor Domažlice, inv. č. 2004, č. kart. 3168. Požadavky na rekonstrukci.

Příloha č. 36

Fotografie z akcí školy – 70. léta – akce turistického kroužku¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ Soukromý archiv paní Věry Hrbáčkové, Klenci pod Čerchovem 344.

Příloha č. 37

Fotografie z akcí školy – 80. léta – školní akademie¹⁶⁸

Příloha č. 38

Fotografie z akcí školy – 80. léta – přírodovědný kroužek¹⁶⁹

¹⁶⁸ Soukromý archiv paní Věry Hrbáčkové, Klenci pod Čerchovem 344.

¹⁶⁹ Tamtéž.

Příloha č. 39

Pedagogický sbor ředitele Jiřího Stoklasy, rok 1985¹⁷⁰

Příloha č. 40

Pedagogický sbor ředitelky Jarmily Kahlerové, rok 1987¹⁷¹

¹⁷⁰ Soukromý archiv paní Věry Hrbáčkové, Klenčí pod Čerchovem 344.

¹⁷¹ Soukromý archiv paní Věry Hrbáčkové, Klenčí pod Čerchovem 344.

Příloha č. 41

Návštěva belgických studentů, duben 1995¹⁷²

Příloha č. 42

Návštěva Belgie klenečskými žáky, květen 1995¹⁷³

---

¹⁷² *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: Datace: 1988–1998. s.139* [Online]. Dostupné z: <http://www.portafontium.eu/> [Cit. 2017-12-12].

¹⁷³ *Kronika obce Klenčí pod Čerchovem: Datace: 1988–1998. s.143* [Online]. Dostupné z: <http://www.portafontium.eu/> [Cit. 2017-12-12].

Příloha č. 43

Novodobé fotografie z akcí školy – Den Země¹⁷⁴

¹⁷⁴ Archiv školy – fotogalerie [Online]. Dostupné z: <<http://www.zsklenci.cz/>> [Cit. 2017-05-07].

Příloha č. 44

Novodobé fotografie z akcí školy – Beseda s hasiči¹⁷⁵

Příloha č. 45

Novodobé fotografie z akcí školy – Výtvarný kroužek¹⁷⁶

¹⁷⁵ Archiv školy – fotogalerie [Online]. Dostupné z: <<http://www.zsklenci.cz/>> [Cit. 2017-05-07].

¹⁷⁶ Tamtéž.